

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Sectio VII. De impedimento publicæ honestatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

stare de voluntate Ecclesie sic ordinantis; patet autem voluntas Ecclesie in uno casu, & non in alio.

Solvitur.

Contra: voluntas Ecclesie foret irrationabilis, nisi in utroque casu idem vellet; ergo ex voluntate in uno casu, recte colligitur eadem voluntas in alio casu, vel assignetur aliqua ratio, quæ movere potuit Ecclesiam hic, & non ibi.

129a
Solutio impugnatur.

Assigno rationem; quod fornicans, per actionem illicitam sit causa affinitatis; consanguineus autem merus terminus affinitatis. Cui

illa non satisfacit, quærat meliorem; vel dicat nobiscum, affinitatem ex copula fornicaria esse quid naturale, atque adeo oriri etiam inter infideles, quamvis Matrimonium non dirimat, nisi post Baptismum, eo modo, quo dirimit consanguinitas, contracta tempore infidelitatis.

Sed nunquid etiam publica honestas, quæ oritur ex Matrimonio rato, eodem modo dirimit? Responsio patebit ex dicendis Sectione sequenti.

S E C T I O VII

D E

I M P E D I M E N T O P U B L I C Æ

H O N E S T A T I S.

1.
Quid sit publica honestas, ex D. Tho.

Ominatur hoc impedimentum in jure, *Iustitia publica honestas*; sed expeditius apud Doctores dicitur, *Publica honestas*, & interdum etiam simpliciter, *Honestas*. Estque, secundum D. Tho. 4.

dist. 41. q. un. a. 1. quæstiuncula 4. in corpore, *Propinquitas ex sponsalibus proveniens, robur trahens ab Ecclesia institutione, propter ejus honestatem.*

Est potius descriptio, quam quidditativa ratio, ex Perez.

Quæ potius est descriptio, ut notat Perez hic disp. 32. sect. 1. n. 1. quàm quidditativa & adæquata ratio. Nam in primis non est adæquata; quia solum convenit publicæ honestati, ortæ ex sponsalibus, cum tamen illa æquè consurgat ex Matrimonio rato.

Præterea exprimit causam efficientem, quæ est Ecclesie institutio, ad denotandum, hoc impedimentum solo jure Ecclesiastico introductum esse.

Denique ponitur, propter honestatem ejus, ad exprimendam causam, ob quam Ecclesia hoc statuit impedimentum. Quia nimirum æquum & consonum honestati Ecclesie est, ut propter inchoationem Matrimonij, quæ in sponsalibus reperitur, consanguineis alterius sponsi prohibeat Matrimonium cum altero. Hæc ille.

2.
Quæ sit ratio ejus quidditativa, juxta eundem Auct.

Inquiris: quæ ergo ratio quidditativa & adæquata? Respondet Perezius: Aptius publica honestas in communi, prout abstrahit ab ea, quæ ex sponsalibus de futuro consurgit & ab ea, quæ ex Matrimonio rato oritur, sic definienda est. *Propinquitas* ex verbis sponforum proveniens. Dicitur: *Propinquitas*, seu, quod idem est, conjunctio; quo denotatur convenientia, quam habet cum affinitate. Dicitur: *Ex sponforum verbis proveniens*, ut explicetur propria ejus

ratio, quæ differt ab affinitate. Hæc enim sine conjunctione, seu copula carnali consurgere non potest, illa verò solis verbis perficitur. Ita Mart. Perez.

Verum enimverò neque hæc definitio videtur esse adæquata, si prior non sit adæquata; nam accipiendo verba in stricta significatione, solum convenit honestati ortæ ex sponsalibus; quippè ly *sponsus* propriissimè loquendo, & in communi ac rigorosiori usu, accipitur pro sponso de futuro, sicut ly *sponsalia*, pro sponsalibus de futuro, ut ipse Perez ibidem fatetur, dicens:

Respondeo; etiam nuptos per verba de præfenti, sine ulla Matrimonij consummatione, dici in jure sponfos. Quàmplurimi enim sunt textus, qui in eo sensu usurpant sponsalium & sponforum nomen, tametsi in usu communi ac rigorosiori, nomen sponsalium soleat sumi, non pro Matrimonio rato, sed pro ipsa promissione mutua viri & femine de contrahendo invicem Matrimonio, & sponsi soleant dici ipsi promissi. Hæc ille.

Si ergo descriptio Doct. Angel. idè est inadæquata, quia utitur nomine sponsalium, etiam definitio Perezij erit inadæquata, quia utitur nomine sponforum. Erit autem adæquata, si dicatur: est propinquitas quædam seu conjunctio proveniens ex Matrimonio rato non consummato, vel ex sponsalibus celebratis per verba de futuro.

Duplex igitur est honestas; una, quæ oritur ex Matrimonio rato nondum consummato; altera, quæ provenit ex sponsalibus de futuro: De quibus sigillatim hic tractandum est; quia licet in aliquibus convenient, in alijs tamen differunt, ut patebit ex dicendis in dicursu hujus Sectionis. Incipiamus à principaliori, pro qua Dico primò:

CON-

3.
An reverè talis sit.

4.
Non videtur esse magis adæquata, quàm prior.

Duplex est hic honestas.

CONCLUSIO I.

Publica honestas, orta ex Matrimonio rato, dirimit, jure dumtaxat Ecclesiastico, inter conjugem unum, & consanguineos alterius legitimos, & illegitimos, in quatuor gradibus.

5. Impedimentum, quod oritur ex Matrimonio rato, non esse affinitatem, sed publicam honestatem, Sect. præced. Conclus. 1. contra aliquos oppositum sentientes, satis evidenter probavimus, maxime ex Bulla quadam seu motu proprio Pij V. quem ibi de verbo ad verbum retulimus & expendimus.

Ita declaravit Card. Cardinalium, qui cum interrogati essent, an ex Matrimonio, contracto per verba de presenti non consummato, oriatur affinitas, vel impedimentum publicæ honestatis? Congregatio respondit, non esse impedimentum affinitatis, sed impedimentum justitiæ publicæ honestatis, & fortius & majus vinculum, quam impedimentum justitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus de futuro. Quod autem sit fortius & majus, patet ex sequentibus.

6. In primis putant Aliqui apud Sanchez sup. disp. 65. n. 6. (quos ipse sequitur) ex Matrimonio rato oriri quoddam amicitiae naturale vinculum eâ ratione, quâ istud oritur ex copula conjugali. Quia per id Matrimonium tradunt sibi conjuges mutuam potestatem ad proles generationem.

Ex quo deducitur; aliud esse, secundum hos Auctores, publicam honestatem ex Matrimonio rato; aliud autem impedimentum publicæ honestatis, sicut distincta sunt consanguinitas vel affinitas, saltem ex copula conjugali, & impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis; nam inter infideles reperitur sæpè consanguinitas vel affinitas, estò non impedimentum consanguinitatis vel affinitatis.

Ac propterea hæc publica honestas durabit post Baptismum, quo tempore, cum jam infideles subsint legibus Ecclesiæ, irritantibus Matrimonium intrâ quartum gradum sponsæ de presenti, etiam nondum cognitæ, ut habet Conclusio, non poterunt valide contrahere.

Hoc autem intelligo (inquit Sanchez sup.) quando Matrimonium illud, tempore infidelitatis initum, fuit validum. Si enim fuisset irritum, eò quod contra jus naturale, ut quia alter eorum erat legitime cum altero conjugate copulatus, vel in gradu lege naturæ irritanti, contractum est, vel contra leges eorum irritantes, existimo nullum inde vinculum naturale oriri, sed solo jure Ecclesiastico; cui illi non subduntur. Quia non verè tradunt sibi potestatem corporum ad generationem per illud Matrimonium irritum.

Bosco de Matrim. Pars II.

Deinde: quia ratio naturalis dicit, id quod nihil est, nullum posse producere effectum. Unde successit Reg. juris: Non præstat, de Reg. juris in 6. quæ rationi naturali innitens, decidit, non præstare impedimentum, quod de jure non sortitur effectum. Si ergo ex eo Matrimonio irritato tempore infidelitatis, nullum est ortum vinculum naturale, quando postea baptizatur infidelis, nullo impedimento adstringitur, quin possit jungi Matrimonio cum quacumque consanguinea prioris uxoris putativæ.

Sed nunquid idem sentiendum de honestate, quæ oritur ex sponsalibus de futuro? Audi Sanchium sup. n. 7. Ex sponsalibus, tempore infidelitatis initis, nullum vinculum naturale oritur cum consanguineis alterius sponsi de futuro. Quia nulla ratio id suadet. Unde post Baptismum potest infidelis ille ducere consanguineam in primo gradu illius prioris sponsæ. Quia impedimentum dirimens, quod solo jure Ecclesiastico inductum est, non potuit oriri tempore infidelitatis, nec orta est aliqua tunc naturalis conjunctio, quæ maneat post Baptismum, & tunc impediatur Matrimonium. Hæc ille.

Igitur secundum Sanchium, & Aliquos alios, quos citat, ex Matrimonio non consummato, valido tamen, nascitur inter Gentiles quædam propinquitas inter utriusque consanguineos, quæ non quidem antè, sed post Baptismum eorum dirimit Matrimonium inter sponsam, & consanguineos sponsi, ac contra, ut sup. dictum est de affinitate: quod non est omnino improbable (inquit Coninck disp. 32. n. 59.) eorum tamen rationes in rigore nihil aliud probant, quam talia Matrimonia conciliare quamdam amicitiam inter tales, quod etiam verum est de sponsalibus, imò de quavis familiaritate. Quare cum Henriquez lib. 12. c. 3. n. 4. credo contrarium probabilius.

Et confirmatur: quia cum tam auctores Gentiles, quam leges civiles (ut patet ex toto tit. ff. de Gradibus & affinitibus, præsertim l. 4.) enumerent omnes propinquitates, quæ inter diversas personas, sive naturaliter, sive per legem constitutionem provenire possunt, & solum meminerint cognationis tam naturalis, quam legalis, & affinitatis; alicujus tamen alterius propinquitatis, quæ ex solo Matrimonio nondum consummato nascatur, nullus vel levem mentionem fecit, quod signum est, eos hanc non agnoscere. Ita Coninck.

Responderi possent: d. l. 4. sub affinitate etiam hanc propinquitatem agnovisse. Quippe non meminit expressè consummationis Matrimonii, sed tantum simpliciter nuptiarum; & nomina quæ sibi imponuntur, ad significandam affinitatis conjunctionem, ut focer, focrus &c. etiam ijs appropriantur, qui propinqui sunt ex Matrimonio tantum rato: secus qui solum ex sponsalibus de futuro. Unde etiam propinquitas ex Matrimonio rato, aliquando vocatur in jure Canonico affinitas, ut vidimus Sect. præced. Conclus. 1. Nuspiam autem tali nomine vocatur propinquitas, orta ex sponsalibus de futuro.

11 2

Nullus

8. An idem dicendum de honestate, quæ oritur ex sponsalibus, negat Sanchez.

9.

Coninck putat probabilius, neque ex Matr. inter infideles oriri vinculum. Probatio.

Confirmatio.

10. Quid possent ad eam responderi.

Nullus etiam docet, hanc propinquitatem esse affinitatem, non obstante, quod Multi doceant, propinquitatem ex Matrimonio rato esse veram affinitatem.

11. *Resp. ad probationem*

Fateor, sponsalia de futuro conciliare quamdam amicitiam inter tales, id est, inter sponfos; uti & quaelibet familiaritas inter familiares; sed nego conciliare quamdam amicitiam inter tales, id est, inter sponsum & consanguineos sponse, inter familiares & consanguineos eorum, de qua amicitia hic quaeritur, & quae oritur ex Matrimonio rato.

Fortius est vinculum, quod oritur ex Matrim.

Atque ut etiam ex sponsalibus de futuro oritur naturale aliquod vinculum amicitiae; e quidem fortius & majus est vinculum, quod oritur ex Matrimonio rato, ut quotidiana docet experientia; & ratio est manifesta; quia per ipsum datur jus proximum ad proles generationem, ex qua oritur vera affinitas.

Præterea, fortius & majus est; quia impedit Matrimonium ex constitutione Ecclesiae in pluribus gradibus, scilicet in quatuor, ubi hodie publica honestas ex sponsalibus de futuro solum impedit in primo gradu, ut infra suo loco videbimus.

12. *Dirimit solo jure Ecclesiastico.*

Impresensiarum probandum erit, publicam honestatem ex Matrimonio rato dirimere Matrimonium usque ad quartum gradum. Non quaero hic, quo jure dirimat; quia si affinitas non dirimit jure naturae, ne quidem in primo gradu lineae rectae, ut Sect. praeced. docuimus, minus eo jure id faciet publica honestas, quae minus vinculum est. Suppono itaque solo jure Ecclesiastico dirimere.

Sanchez putat, vix reperiri jus scriptum.

Sed ubi scripto? Existimat Sanchez sup. disp. 70. n. 1. vix reperiri textum. Quare, inquit, dicendum est, colligi deducto argumento à fortiori. Si enim ex sponsalibus confurgit publica honestas, impediens Matrimonium cum consanguineis sponse illius de futuro: à fortiori confurget ex Matrimonio rato, quod fortius vinculum est, & majorem conjunctionem importat. Haec ille.

13. *Pontius adducit c. 17. 27. q. 2.*

At verò Basil. Pontius lib. 7. c. 35. n. 2. Est, inquit, hoc impedimentum publicae honestatis, ortum ex Matrimonio nondum consummato, antiquissimum in Ecclesia, quamvis non multae de eo leges extiterint. Ego primam de eo scripto traditam reperio Iulij I. Pontificis, & habetur 27. q. 2. cap. 15. *Si quis desponsaverit uxorem, vel subarrhaverit, & sive proveniente die mortis, sive irruentibus quibusdam alijs causis (puta frigiditate, vel ex maleficio, inquit Glossa ibi.) minime eam cognoverit; neque ejus superstes frater, neque ullus de consanguinitate ejus, eandem sibi tollat in uxorem, ullo unquam tempore.*

Item c. 12. ead.

Idem statuit Greg. I. cap. 12. ead. *Sicut nulli Christiano licet de sua consanguinitate, vel quam cognatus suus habuit, in Matrimonium assumere, ita & de consanguinitate uxoris suae, sive jam uxor esset, id est, carnaliter cognita, sive uxor fieri deberet per carnalem copulam post Matrimonium jam contractum.*

14.

Unde idem Pontifex c. 14. ead. *Si quis*

uxorem desponsaverit, vel eam subarrhaverit, quam postmodum, proveniente die mortis ejus, nequiverit eam ducere in uxorem (id est, secundum Glossam ibi, carnaliter cognoscere) tamen nulli de consanguinitate ejus licet accipere eam in conjugio. Quod si inventum fuerit factum, separatur omnino.

Ubi Glossa in expositione casus: *Hoc cap. & sequens per se patent, & possunt intelligi de sponsa de praesenti, vel de sponsa de futuro; & secundum hoc erit ibi publica honestatis justitia.*

Et verb. *Desponsaverit*, sic ait: *Videtur ergo, quod alterum istorum per se sufficiat ad hoc, quod sit Matrimonium: & ita per arrhas probantur sponsalia. Sed dicendum, Vel, id est, etiam subarrhaverit praecedente desponsatione: Vel die, quod alterum sufficit: quia & si subarrhat, licet non consentiat, praesumitur pro sponsalibus & Matrimonio, donec probeatur contrarium, arg. 27. dist. Quod interrogasti, & 30. q. 5. Nostrates, & 6. Foeminae. Nec refert, an verbo vel facto declaret quis voluntatem suam, 43. dist. c. 1. Fit autem haec subarrhatio per immersionem annuli, licet non consentiat semper, quia est signum amoris.*

Sed quid ad haec Sanchez? Glossa dicit: *tex. Responsum posse intelligi in sponsa de praesenti, & in sponsa de futuro. Et ita ex eo textu nihil certum concludi potest. Sic ille.*

Prorsus dicit; sed quo fundamento? Unde probat quod dicit? Contrarium dicit Pontius sup. cap. 36. n. 2. & probat: quia Pontifices conjungunt illa duo: *Desponsaverit, & subarrhaverit. Adde: nomine Desponsationis potius Matrimonium intelligi de praesenti, quam sponsalia de futuro; & sponsa de futuro non solet subarrhari, sed sponsa de praesenti; nam subarrhatio est immissio annuli, secundum Glossam sup. allegatam; haec autem non fit nisi post Matrimonium de praesenti, ut constat ex cap. *Novitates*, 30. q. 5. ibi: *Sed post sponsalia, quae futurorum sunt nuptiarum promissa, fœdera quoque (id est, Matrimonia) consensu eorum, qui haec contrahunt, & eorum in quorum potestate sunt, celebrantur, & postquam arrhis sponsum sibi sponsus per digitum fidei annulo insignitum desponderit &c.**

Idem patet ex Rit. Rom. Tit. de Sacram. Rit. Rom. Matr. ubi statuitur, ut postquam Sacerdos, intellecto mutuo consensu de praesenti, dixit: *Ego conjungo vos &c.* eos aspergat aqua benedicta, & mox benedicat annulum, quem sponsus acceptum de manu Sacerdotis imponit in digito annulari sinistrae manus sponse.

Igitur ex dictis textibus Iulij & Greg. aliquid certum concludi potest; scilicet ex Matrimonio rato oriri impedimentum publicae honestatis. Quippe certum est, dictos textus posse intelligi in sponsa de praesenti; vel dicat Glossa, aut Sanchez, quae sit ratio dubitandi. Incertum autem est, an possint intelligi in sponsa de futuro, ut mox ostendimus ex Pontio. Et iterum ostendo; quia dicit Iulius: *Minime eam cognoverit*, id est, Matrimonium consummaverit: consummatio porrò supponit Matrimonium ratum.

Hinc Martinus Perez de Matr. disp. 33. sect. 1. n. 6. *Ego, inquit, existimo hoc*

Item c. 14. ead.

Contra ar. quibus & ostenditur ex Pont. d. posse intelligi de sponsa de futuro.

C. 3. 30. q. 5.

16. *Ex ad. juris bus potest aliquid certi concludi.*

17. *Confermis*

Mort. Pe-
rez.

impedimentum publicæ honestatis, ortum ex Matrimonio rato non consummato, antiquissimum esse in Ecclesia, & de illo aliquas extare leges: proponam certiozem. Talis mihi videtur, quæ habetur cap. Si quis desponsaverit sibi, 11. 27. q. 2. ubi hæc verba proponuntur: Si quis desponsaverit sibi aliquam, & præveniente mortis articulo eam cognoscere non potuerit, frater ejus non potest eam ducere in uxorem.

Ubi optimè Glossa duo notat. Primum, hoc cap. intelligi de sponsa de præsentis: aliter non faceret ad propositum; quia sponsa de futuro non est uxor, quam possit cognoscere. Secundum, ait: Et hoc casu est impedimentum publicæ honestatis justitiæ, non affinitatis; quia ita non est, nisi interveniat carnalis copula. Hæc ille.

18.
Alius textus
ex Concilio
Tribur.

Sed & alium textum adducit Pontius sup. ex Concilio Triburienfi, & habetur ead. q. c. 31. Quidam desponsavit uxorem, & dotavit eam, & cum ea coire non potuit: quam clanculo frater ejus corrupit, & gravidam reddidit. Decretum est, ut quamvis nuptia esse non potuerit legitimo viro, desponsatam tamen fratri, frater habere non possit: sed mæchus & mæcha fornicationis quidem vindictam sustineant, licita verò conjugia eis non negantur.

Ubi Glossa verb. Dotavit, inquit: Id est, donationem propter nuptias dedit. Nam secundum leges mulier dat dotem, & vir donationem, extra de Donat. inter virum & uxorem, Nuper. Ergo loquitur Concilium de Matrimonio rato; nam sponsa de futuro non solet dotari.

19.
Glossa dis-
tincta, an de-
beat intelli-
gi in sponsa
de futuro.

Nota tamen, quod ibidem ait Glossa verb. Sed mæchus: Si fuit sponsa de presenti, quod magis videtur ex eo, quod dicit, non potuit ei commiseri, quia ad id sponsus jam devenerat, ut tentaret, sed non potuit, aliquo impedimento impeditus. Vel si fuit sponsa de futuro, cum qua non committitur mæchia, id est, adulterium, dic. mæchus & mæcha, fornicarius & fornicaria; quia fornicatio mæchia dicitur, arg. 32. q. 4. Meretrices: & hoc est quod sequitur: fornicationis &c.

Sed imme-
rito.

Ubi propter ly Fornicationis, videtur dubitare, an textus hic debeat intelligi in sponsa de futuro. Sed immeritò. Nam omnis mæchia etiam fornicatio dicitur in Scripturis, teste D. Aug. super exodum q. 71. & refertur d. cap. Meretrices. Sed utrum (prosequitur S. Doctor.) etiam omnis fornicatio mæchia dici possit in eisdem Scripturis, non mihi interim occurrit locutionis exemplum. Ergo attento toto contextu verborum, ly, Mæchus & mæcha, propriè intelligenda veniunt de adultero & adultera, saltem in foro externo; non autem de simplici fornicario & fornicaria.

20.
Afferi præ-
terea Pontius
cap. 4. de
Sponsal.

Præterea ad idem propositum adfert Pontius sup. cap. Ad audientiam, de Sponsalibus, ubi Alexander III. declarat, ex Matrimonio rato ortam fuisse publicam honestatem. Hæc sunt verba textus: Ad audientiam nostri Apostolatus pervenit, quod cum H. Papiensis civis filiam suam cuidam filiorum L. dare vellet uxorem: juravit, quod si ille eam habere in-

su aliquo interveniente non posset, alteri filios quem de alia uxore genuerat, eandem Matrimonio copularet. Contractis autem à filio priore Sponsalibus, quidam consanguinitatem inter eos esse, juramenti interpositis, firmaverunt. Ideoq. præfatus H. eandem dare alteri filio nititur, ut juravit: sed quoniam scriptum est, quod sponsam fratris frater habere non potest: Mandamus, quatenus eum suum implere propositum non permittas.

Hunc textum aliqui intelligunt in sponsa de futuro, propter hæc verba: Contractis autem à filio priore Sponsalibus. Sed intelligi debere in sponsa de presenti, docet Pontius sup. cap. 36. n. 3. dicens: Cum aliquando etiam sponsaliorum nomine desponsatio de presenti antè consummationem intelligatur, licet minus propriè, ut constat ex litteris Pij V. sup. adductis, quamvis satis frequenter, ut docet & probat Covar. 4. decret. 1. p. c. 1. n. 6. & 7. assero in hoc Canone non sponsalia de futuro, sed de presenti intelligi.

Ad idque inducor, cum adverto rationem, quâ Pontifex Alex. probat, non posse Matrimonium contrahi cum ejus sorore: Quoniam, inquit, scriptum est, quod sponsam fratris frater habere non potest. Hæc autem sententia nullibi de sponsalibus de futuro dicta legitur, sed de presenti. Quare de illis etiam agebat Pontifex, aliàs extrâ rem omninò rationem addidisset.

Quare in eo textu ea facti species erat: Quidam homo, cum vellet alteri suam filiam uxorem dare, juravit, se ita eam illi daturum in uxorem, ut si Matrimonium aliqua ratione non subsisteret, duceret aliam filiam, ex alia etiam uxore susceptam: desponsatur de presenti, & antè consummationem detegitur esse impedimentum cognationis. Separantur, vult nubere alteri forori ex patre; respondet Pontifex, non licere; quia habuerat sororem spontam, atque idè esse illicitum juramentum. Hactenus Basiliius.

Sed perperam, quantum ad speciem facti, ut patet ex verbis d. cap. sup. allegatis. Quod autem attinet ad rationem Pontificis, nusquam eam dictam fuisse de sponsalibus de futuro, probatur; quia si uspiam, vel id foret Levit. 20. vel Matth. 14. Non primo loco; quia ibi vocatur uxor, v. 21. Qui duxerit uxorem fratris sui, rem facit illicitam. Et consimiliter Matth. 14. v. 3. Herodes enim tenuit Joannem, & alligavit eum & posuit nusquam in carcerem, propter Herodiadem uxorem fratris sui: dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam.

Atque hoc exemplum adducit Gloss. ibi verb. Sponsam fratris, dicens: 26. dist. cap. Vna tantam, s. Joannes, sequentis tenoris: Joannes etiam Baptista dum Herodem ab incestu prohiberet, dicens: Non licet tibi habere uxorem fratris tui, evidenter ostendit, inter infideles conjugia esse. Evidens autem est, Herodiadem non fuisse sponsam de futuro, sed sponsam de presenti carnaliter cognitam. Allegat etiam Gloss. cap. Si quis desponsaverit, 27. q. 2. sed supra ostendimus, illud quoque intelligi debere in sponsa de presenti.

Intelligi il-
lud in sponsa
de presenti.

21.
Probatio ex
ratione Pon-
tificis.

Narratur
species facti.

22.
Sed perpe-
ram.

Ostenditur
ratio Pontif.
Ea de spon-
sal. de fu-
turo.

23. Sunt & alij plures textus, quos Sanchez & alij intelligunt in sponsa de futuro; Pontius autem in sponsa de presenti, ut cap. *Litteras*, 4. de Despons. impuberum. cap. *Accessit*, 5. cod. quæ sunt Alex. III. & cap. *Duo*, 12. cod. quod est Clem. III. Supponit autem Pontius sup. n. 3. etiam tempore Alex. III. sive sponsalia, sive Matrimonium antè septennium nulla fuisse, nisi malitia suppleret ætatem: post septennium verò, tam sponsalia quam Matrimonium valuisse; debuisse tamen ab impubere confirmari, cum ad nubilem ætatem pervenisset, cap. *Continebatur*, 6. & cap. *Attestationes*, 10. de Despons. impub. scilicet à puella, cum ad 12. annum pervenisset. Quare (inquit ille) si eo tempore, vel proximo nubili ætati, non consentiret, fiebat divortium & separatio Matrimonij.

Jure autem recentiori Innoc. III. cap. fin de Desp. impub. statutum noviter est, ut Matrimonia inter impuberes contracta, scilicet antè 12. annum puellæ, viri autem 14. rationem quidem Matrimonij non haberent, etiam si verbis de presenti enunciarentur, & subarratio præcederet, sed tantum sponsaliorum de futuro. Quod idem postea decrevit Bonif. 8. c. un. de Despons. impub. in 6. §. 2.

24. Itaque antè Innoc. III. tempore scilicet Alex. III. & aliorum, qui post Alexandrum antè Innocentium Ecclesiam gubernarunt, Matrimonia antè nubilem ætatem non sponsalia, sed Matrimonia erant, dependentia tamen à confirmatione impuberis, cum ad nubilem annos pervenisset.

Ex his fit, in eo cap. (*Accessit*, de Despons. impub.) non de sponsalibus de futuro sermonem esse, sed de Matrimonio. Et meritò decernit Pontifex, si antè septennium desponsata puella fuerat, non oriri impedimentum; quia antè septennium neque sponsalia, neque Matrimonia valebant eo tempore, ex defectu consensus: at si post septennium, oriri impedimentum; quia Matrimonium illud verè valebat, confirmandum consensu impuberis postea, nec eo tempore usque ad Innoc. sponsaliorum rationem habuit. Nullum autem est verbum in eo cap. quod ostendat de sponsalibus de futuro sermonem esse. Hucusque Pontius.

25. Hæc sunt autem verba d. cap. *Fraternitati tuae mandamus*, quatenus, si tibi constiterit, quod puella non esset septennis, quando G. desponsata fuit, & postea in eum non consenserit, & quod idem G. ab hujusmodi desponsatione per te fuerit absolutus, Matrimonium inter eundem G. & matrem puellæ celebratum, præcipias inviolabiliter observari, & eorum prolem denunties esse legitimam; quia desponsationes & Matrimonia antè septem annos fieri non possunt, si consensus postea non accedat. Sanè si præfata puella ante desponsationem septimum annum compleverat, licet prædictus vir à desponsatione ipsius puella ipso jure fuerit absolutus, cum ea in eum consentire noluerit (scilicet adveniente ætate) inhonestum tamen videtur, ut matrem ejus habeat, cujus filia fuit sibi desponsata. Ita Alex. III.

26. Longior sum quam oportet, si descripsero hic

omnes textus statuente vel declarante impedimentum publicæ honestatis, quos Aliqui intelligunt in sponsa de futuro, Alij in sponsa de presenti. Quod ad praxim attinet, parum refert, sive dicamus cum Pontio, publicam honestatem, ortam ex Matrimonio rato, jure esse expressam; sive cum Sanchio, solum colligi argumento deducto à fortiori.

Si enim, inquit hic, ex sponsalibus confurgit publica honestas impediens Matrimonium cum consanguineis sponsæ illius de futuro, à fortiori confurget ex Matrimonio rato, quod fortius vinculum est, & majorem conjunctionem importat.

Planè sic est. Sed mirari aliquis posset, Pontifices voluisse exprimere, quod minus est, tacito eo, quod majus est; & id quod majus est, fecisse accessorium ejus, quod minus est; atque Concilium Tridentinum restrinxisse principale, relicto accessorio in suo pristino vigore. Quamvis enim aliqui putaverint eo ipso, quod Trident. restrinxit impedimentum publicæ honestatis ad sponsalia valida, & ad primum gradum, etiam restrinxisse ad Matrimonium validum, & ad primum gradum. Accessorium enim naturam sequi congruit principali, Reg. 42. de Reg. juris in 6. equidem oppositum certissimum est ex declaratione Pij V. edita anno 1568. *Ad Romanum spectat*, habetur apud Cherubinum Bullâ 62. Vide eam Sect. præced. Concluf. 1.

Tantum hic subdo posteriora verba §. 2. *Motu proprio Auctoritate Apostolicâ tenore presentium declaramus & definimus, Decretum Concilij hujusmodi omninò intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro dumtaxat, non autem in Matrimonio, sic, ut præfertur, contracto; sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus & gradibus, quibus de jure veteri, antè prædictum Decretum Concilij, introductum erat.* Igitur de hac re non licet amplius dubitare.

Uti etiam nemo dubitat, hoc impedimentum esse solo jure Ecclesiastico introductum, nec in aliquo gradu lineæ transversæ vel rectæ dirimere jure naturæ. Tum, inquit Sanchez sup. n. 2. quia in affinitate verà, ortâ ex Matrimonio consummato, id defendimus. Et quamvis in eo eventu sit probabile in primo gradu lineæ rectæ dirimi jure naturæ Matrimonium: at in hoc non invenio tantam probabilitatem. Quia verè antè Matrimonium consummatum non oritur affinitas, nec tantum vinculum; & solum colligitur impedimentum à fortiori, ex prohibitione jure Ecclesiastico factâ in sponsalibus. Tum etiam, quia nulla ratio oppositum suadet. Hæc ille.

Et ideo validè infideles ducunt sororem, vel matrem prioris sponsæ de presenti antè consummationem defunctæ, nisi speciales leges sint apud illos, ea Matrimonia cassantes. Quia ipsi non subduuntur legibus Ecclesiæ, à qua hoc impedimentum robur habet.

De cætero, quoniam hoc impedimentum, ut patet ex verbis Pij V. mox relatis, adhuc durat in omnibus illis gradibus, quibus de jure veteri

Parum refert ad praxim, quæ sententia vera sit, Pontij, an Sanchez.

27. An restricta sit honestas per Trid. ad Matr. validum.

Patet quod non ex Bulla Pij 5.

28. Hoc impedimentum in nullo gradu dirimitur jure naturæ. Probatur ex Sanchez.

29. Dirimitur ex jure Ecclesiæ usque ad intro-

Alij textus, quos Pontius explicat in sponsa de presenti: Alij autem in sponsa de futuro.

Tempore Alex. 3. Matrimonia nubilem ætatem erant Matrimonia.

Expenditur e. 5. de Despons. impub.

Tenor verborum.

4. gradum *introducitur* erat, liquet profecto, quod hodiè dirimat in quatuor gradibus. Quia jure veteri in ijs introducum erat.

An illud jus sit c. de bet, de Consang. Rogas; quod illud jus vetus? Respondeo: cap. Debet, de Consanguinitate, in quo, ut alibi vidimus, restringitur ad quartum gradum impedimentum consanguinitatis & affinitatis, quod priùs extendebatur ad septimum gradum, vel quousque parentela cognosceretur. Ergò etiam impedimentum publicæ honestatis.

30. *Arguitur quòd non:* Negatur, inquis, Consequentia: cum enim hic Canon sit correctorius juris antiqui, verba propriè accipienda sunt: planè autem & apertè loquitur de affinitate & consanguinitate. Atque adeò publica honestas ex Matrimonio rato, adhuc dirimet usque ad septimum gradum, vel quousque parentela cognoscitur; sicut ante D. Canonem dirimebat. Nam leges sup. allegatæ, statuentes seu declarantes hoc impedimentum, indistinctè loquuntur de consanguineis, & dicunt, sponsam à nullo de consanguinitate posse in uxorem duci: v. g. cap. 8. de Sponsal. *Sponsam alterius (maximè si est nubili etati proxima) nullus consanguineorum aliquo modo sibi potest Matrimonio copulare.*

Resp. Pontij. Respondet Pontius suprà c. 35. n. 4. de rigore juris hoc impedimentum extendi etiam ultrà quartum gradum, sicut antiquo jure cautum erat. Sed nihilominus asserendum, ex paritate rationis, consuetudine populi Christiani id probante, quam diximus inducere posse impedimenta, & abrogare, receptum esse, ut tantum ad quartum gradum usque impediatur, & non deinceps. Ita Basilus.

31. *Restrictio colligitur ex ipsiis verbis legis.* Dico ego: etiam ex ipsiis verbis legis colligi hanc restrictionem; quippè lex dicit, sponsam de præsentem vel futuro, à nullo de consanguinitate seu consanguineis sponsi, posse in uxorem duci: jam autem restrictà consanguinitate ad quartum gradum, in ulterioribus non est consanguinitas ampliùs, seu non sunt ampliùs consanguinei in ordine ad Matrimonium; ergò inter ipsos & sponsam non prohibetur Matrimonium.

Aliquis affinis sponsi potest ducere sponsam ejus, secus consanguineus illegitimus. Et quoniam leges non loquuntur de affinis, patet, quòd aliquis ipsorum possit ducere sponsam alterius. Sicut conjuges non arcentur à Matrimonio eù affinis alterius conjugis. Quia autem generaliter loquuntur de consanguineis, neque distinguunt inter legitimos, & illegitimos, etiam illegitimi nequeunt sponsam alterius in uxorem accipere. Sicuti conjuges arcentur à Matrimonio contrahendo cum consanguineis illegitimis alterius conjugis. Quamquam enim illegitimi quoad aliquos juris effectus non reputentur ac filij; tamen sunt veri naturales consanguinei; ac proinde eadem naturalis honestas, quæ sola hic inspicitur, versatur in abstinendo à Matrimonio cum ipsis.

32. *Occurritur cuidam objectioni contra Conclus.* Neque obstat Conclusioni: quod d. cap. Ad audientiam, de Sponsal. ex quo probavimus hoc impedimentum, solum loquatur de primo gradu, scilicet de sponsa fratris: quia ibi nil decidit Pontifex de gradu, in quo sponsalia de præsentem

vel futuro producant hoc impedimentum; sed ad casum specialem, in quo ducta erat vel ductenda sponsa fratris, de quo consultus fuit, respondet. Quare non potest inde efficax argumentum sumi, ut in solo primo gradu hoc impedimentum intelligatur.

Maneat itaque debere intelligi in quatuor gradibus; idque non solum quando Matrimonium fuit validum, sed etiam quando fuit irritum aliundè, quàm ex defectu consensùs, ut edissero Conclus. sequenti.

CONCLUSIO II.

Ex Matrimonio irritò quacumque ex causa, modò non sit ex defectu consensùs, oritur hoc impedimentum.

HÆC Conclusio est communis, quam docet Sanchez sup. disp. 70. n. 5. Quia, inquit, quàmvis non reperitur textus expressus id decidens: at id definitum erat cap. un. de Sponsal. in 6. sequentis tenoris: *Ex sponsalibus puris & certis, etiamsi consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, Religionis, aut alià quavis ratione sine nulla, dummodò non sint nulla ex defectu consensùs, oritur efficax ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitia publicæ honestatis.* Ita Bonif. VIII.

Atque hic agi de sponsalibus propriè dictis, seu de futuro, etiam Pontius admittit. Nihilominus Sanchez ex eo probat Conclus. nostram, argumento deducto à fortiori; quia si sponsalia irrita aliundè, quàm ex defectu consensùs, impediunt; potiori jure Matrimonium irritum cum, sicut sup. dictum est, Matrimonium sit fortius vinculum, & majorem conjunctionem importet, atque adeò magis inhonestum sit, sponsam de præsentem contrahere Matrimonium cum consanguineis sponsi, quàm sponsam solum de futuro. Et sic hæc inhonestas non abstergitur per hoc, quod sponsalia sint irrita, neque per hoc, quod Matrimonium sit irritum.

Quinimò aliqui textus sup. allegati à Pontio, si loquantur de Matrimonio rato, ut ipse vult, loquuntur de Matrimonio irritò ob frigiditatem, aut similem causam, ut patet ex ibi dictis.

Solum obstat videtur Reg. 52. de Reg. juris in 6. *Non præstat impedimentum, quod de jure non sortitur effectum.* Ergò Matrimonium ex quacumque causa irritum, non præstat impedimentum Matrimonio contrahendo.

Respondet Canisius in D. Reg. tametsi hujusmodi sponsalia ipso jure nulla sint, non tamen effectu carent, quoad opinionem vulgè, fortè existimantis, ea valida esse: ut meritò & in his sponsalibus, publicæ honestatis tuendæ & conservandæ causâ receptum fuerit, ea non minùs impedimento esse justis nuptijs, quàm si legitime contracta essent. Hæc ille. Eadem autem

33. *Probat Conclus. ex c. un. de Sponsal. in 6.* Sanchez;

Argumento deducto à fortiori.

34. *Objectionem Reg. 52. de Reg. juris in 6.*

Solutio ex Canisio.

autem est ratio Matrimonij irriti, ut patet.

35.
*Limitatio
aliqua Con-
clus. ex Em.
Sa.*

Et fortasè idèd Em. Sa verb. *Matrimonium*, ubi de impedimentis dirimentibus, n. 12. ait: Si Matrimonium irritum sit occultum, aut manifestum sit, fuisse irritum, non oriri impedimentum; quia scilicet tunc caret effectu, etiam quoad opinionem vulgi, cum vulgus vel ignoret Matrimonium contractum, aut certè existimet id esse irritum.

*Non placet
Sanctio.*

Sed hoc temperamentum Sa non placet Sanctio sup. dicenti: Ejus fundamentum me latet, cum cap. un. de Sponsalibus in 6. dicens, ex sponsalibus nullis oriri hoc impedimentum, sola sponsalia exceperit, quibus deest consensus, & simul deciderit, ex sponsalibus irritis ratione Religionis, consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, confurgere hoc impedimentum. Quæ impedimenta manifestè reddunt Matrimonium nullum. Ita Sanchez.

36.
*Fundamen-
tum limita-
tionis.*

Miror ego tam doctum virum latuisse fundamentum ejus temperamenti, quod procul dubio fuit: quia hujusmodi impedimentum est institutum ob publicam honestatem, & ad vitandum scandalum, ut ipse Sanchez docet disp. 68. n. 14. de quo statim latius; jam autem quando Matrimonium irritum est occultum, aut manifestum est fuisse irritum, cessat scandalum & inhonestas; ergo ex mente Ecclesiæ tunc non oritur illud impedimentum.

*Eo utitur
Sanchez. in
simili casu.*

Herculè hoc argumento seu fundamento docet Sanchez loco citato n. 16. si sponsalia irrita ob defectum consensûs interni, vel ratione alterius impedimenti omninò occulti, sint adeò clandestina, ut probari nequeant, non oriri id impedimentum, cum tunc ratio publicæ honestatis ac scandali desit. Ergo ex eodem fundamento Sa potuit inferre, si Matrimonium invalidum ratione alicujus impedimenti, omninò occulti, sit adeò clandestinum, ut probari nequeat, non oriri id impedimentum.

37.
*Ex eodem
resolvit a-
lium casum.*

Ex eodem fundamento docet Sanchez ibidem n. 17. ortam fuisse publicam honestatem, dum impedimentum illud erat occultum, & sponsalia publica: non tamen omninò firmiter & irrevocabiliter, sed dependenter ab illius impedimenti improbabilitate, & ignorantia externa: unde quoties, sive veris, sive falsis testibus, id impedimentum probatum fuerit, et iam constitit, cessabit publica honestas orta.

Quippè illa sponsalia verè erant irrita coram Deo, & proindè non erant ex se sufficientia ad inducendam publicam honestatem: inducebant autem illam ex eo solùm, quòd erant præsumpta in foro Ecclesiæ; & subinde inhonestum esset consanguineam illius sponsæ ducere. Cessante ergo improbabilitate & præsumptione, cessabit impedimentum publicæ honestatis. Ita Sanchez.

38.
*Applicatur
limitationi
sup. proposi-
ta.*

Dicam ego vel alius; estò adhuc Matrimonium invalidum aliundè quàm ex defectu consensûs, inducat publicam honestatem; quia, ut sup. ostendimus ex Declaratione Pij V. non est restrictum hoc impedimentum ad Matrimonium validum; equidem non inducit, nisi quan-

do in foro Ecclesiæ præsumitur validum; ad proinde inhonestum esset, consanguineam illius conjugis ducere; cessante ergo eà præsumptione, cessabit impedimentum publicæ honestatis. Cessat autem præsumptio, quando manifestum est Matrimonium fuisse irritum. Hæc pro sententia Em. Sa. quam tamen non idèd approbamus, ut patebit ex dicendis de Matrimonio irriti ex defectu consensûs.

Enimverò controversia est inter Doctores Catholicos, quando Matrimonium censeatur irritum præcisè defectu consensûs; quando autem ratione alterius impedimenti. Quod bene notandum est, & ab omnibus sciendum, quoniam Matrimonium irritum ex defectu consensûs non inducit publicam honestatem, secus irritum ratione alterius impedimenti; ut expressis verbis statuitur in d. c. unico de Sponsalibus in 6. quod integrum permansit quantum ad Matrimonium, quàmvis correctum sit quoad sponsalia de futuro, ut infra videbimus.

Itaque in cap. citato satis apertè significatur, non esse Matrimonium invalidum defectu consensûs, quando obstat Religio, consanguinitas, affinitas, frigiditas, ibi: *Etiamsi consanguinitatis, sicut Religio affinitatis frigiditatis, Religionis, aut quavis aliâ ratione sint nulla.* Dummodò in foro externo, & in conscientia contrahens, quantum est in se elicuerit verum consensum, ita ut si fortè impedimentum, quod putatur subesse, non subesset, Matrimonium foret validum.

Sed nunquid, ut talis consensus habeatur, requiritur ignorantia impedimenti? Aliqui affirmant. Quia, inquit, quando scienter contraherent, ille consensus contrà jus habitus, pro non consensu habetur, arg. ex l. *Non dubium, C. de Legibus.*

Sed ex hac lege ad summum sequitur, invalidè contrahere, qui contrahunt lege prohibente; non defectu proprii consensûs naturalis, sed propter voluntatem Legislatoris, prohibentis contrahere: *Nullum, inquit, pactum, nullam conventionem, nullum contractum inter eos videri volumus subsecutum, qui contrahunt, lege contrahere prohibente.*

Ad summum itaque hic deficit consensus civilis. Quamquam, secundum communiorem sententiam, nec ille semper deficiat, ut alijs locis diximus; quia illa verba intelligi commode possunt de irritabilitate actûs per judicem.

Igitur propter hanc legem non est recedendum à communi sententia, quæ negat ignorantiam esse necessariam; & dicit, perinde esse, sive contrahentes sciant, sive ignorent impedimentum, v. g. consanguinitatis; quia d. c. un. indistinctè loquitur, & nulla suppetit evidens ratio distinguendi.

Imò, inquis, ratio est: quia impossibilis cognitio non est absoluta & efficax voluntas; hic autem cognoscitur impossibilitas Matrimonij; ergo non potest adesse consensus.

Respondet Aversa q. 17. sect. 5. §. *Hinc ulterius*: Potest adesse, & regulariter aderit consensus, saltem conditionatus, ita ut si reverà

non

*Quando
Matr. sit iri-
ritum præ-
cisè defectu
consensûs.*

39.
*Non est sic
irritum,
quando ob-
stat Religio
&c. dum-
modo con-
sentiam
quantum in
se est.*

40.
*An talis
consensus re-
quirat igno-
rantiam im-
pedimen-
ti.*

41.
*Communis
sententia
negat.*

*Impugna-
tur.*

*Solvitur ex
Aversa.*

non subsisteret invaliditas; sed per errorem putata esset, intendat contrahens inire validum Matrimonium, nec deficeret ex parte consensus. Hæc ergo via dici debet, in eo casu actum non esse invalidum ex defectu consensus, sed ex alio vero impedimento: atque aded inde adhuc oriri vinculum publicæ honestatis. Quod si casus talis esset, ut cum notitia invaliditatis prorsus non adesset sufficiens consensus, tunc admittendum erit, non oriri hoc impedimentum: Ita præfatus Auctor.

42. An cum notitia impedimenti sit forior consensus.
An autem, ut vult Sanchez sup. disp. 68, n. 7. fortior adit consensus, quando contrahentes norunt impedimentum, quam dum illud ignorant, valde dubito. Dicit quidem lex 12. ff. de iurisdic. Quid enim tam contrarium consensui est, quam error, qui imperitiam detegit? sed loquitur de errore personæ, ut patet ex principio: Si per errorem alius pro alio Prator fuerit aditus, nihil valebit, quod actum est. Hic autem non agitur de errore personæ, sed de ignorantia alterius impedimenti, v. g. consanguinitatis, quæ licet excludat consensum in ipsam consanguinitatem, quæ est objectum ejus, non tamen in personam, quæ est objectum consensus Matrimonialis.

Videatur quod fortior sit consensus cum ignorantia.
Quare puto, salvo meliori, fortius quempiam consentire in personam, quam ignorat consanguineam, quam si eam sub tali qualitate agnosceret. Quippe dubitant Multi, an possit stare validus consensus matrimonialis, cum falsa opinione consanguinitatis, ut suo loco vidimus. At verò nemo dubitat, posse eum stare cum ignorantia consanguinitatis.

43. Vi ex Matr. invalido oritur honestas, non requiritur scientia in- validitatis.
Ut sit de hoc, ut oriatur publica honestas ex Matrimonio invalido, nullatenus requiritur scientia invaliditatis; quia tenor Canonis nullatenus talem limitationem patitur, inquit Averfa sup. 9. Ex adverso.

Et probat à simili Sanchez sup. n. 7. quia sicut affinitas non pendet ex scientia, sed ex copula scienter vel ignoranter habita nascitur; ita de hoc impedimento asserendum est. Nimirum ex Matrimonio scienter sive ignoranter invalidè contracto, aliundè quam ex defectu consensus, nascitur publica honestas.

Neque requiritur scientia impedimenti.
Nascitur, inquam, etiam, dum contrahentes ignorant, ex hujusmodi Matrimonio nasci impedimentum publicæ honestatis: quippe nascitur ex lege Ecclesiæ, sufficienter promulgatâ; jam autem ignorantia alicujus particularis subditi non excusat ob irratione legis, quando non est poenalis, sed merè moralis, ut contingit in casu præfati, cum ex nullo verbo d. cap. un. colligi possit impedimentum hoc inductum esse in odium seu poenam peccati, commissi ab invalidè contrahentibus.

44. Quæ causa hujus impedimenti, ex Sanchez.
Rogas; quæ ergo causa hujus decisionis? Respondet Sanchez sup. n. 5. ut fraudibus obviaretur, atque propelleretur iniquitas eorum, qui contra juris impedimenta contrahere sponsalia nituntur: arebuntur enim scientes inde publicam honestatem oriri, quæ subsequens Matrimonium dirimit. Hæc ille.

Bosco de Matrim. Pars II.

Non ergo in poenam peccati commissi, sed in cautelam peccati committendi. Veluti Concilium Tridentinum irritavit Matrimonium clandestinum, non in poenam peccati, quod committitur clandestinè contrahendo, sed in cautelam peccati committendi; id est, ut homines arceantur à tali contractu; & ideò ab illa irratione non excusat ignorantia, ut suo loco ostendimus; quia non est irritatio poenalis, sed moralis: ergo similiter in casu præfati.

Sit igitur resolutio finalis: si consanguineus, frigidus, affinis, sacris initiatus, Religiosus, aut alio impedimento simili laborans, scienter vel ignoranter contrahat cum aliqua Matrimonium, quamvis id prorsus irritum sit, nihilominus impedit proprios consanguineos usque ad quartum gradum, ne possint validè eam foeminam ducere, propter impedimentum illud publicæ honestatis; ex illo Matrimonio irritò con surgens: con surgens, inquam, non attentâ solâ ratione naturali; hæc enim dicitur ex nihilo nihil produci, & juxtâ eam loquitur Reg. 52. sup. ex adverso adducta: Non præstat &c. sed ex mero beneplacito Ecclesiæ, in textibus supra allegatis sufficienter expresso.

Quare (inquit Sanchez sup. n. 5.) D. Thomas 4. dist. 41. q. un. a. 1. quæstion. 4. ad 3. dum dixit, ex sponsalibus irritis non oriri hoc impedimentum, excusandus est, eò quòd textum non vidit, decidentem contrarium: atque solâ ratione naturali ductus verum dixit: hæc enim dicitur, ex nihilo nihil produci. Hæc ille.

Hinc etiam non est audiendus Calderinus d. cap. Ad audientiam, de Sponsal. ubi negat sponsalia à Monacho inita, hoc impedimentum producere: quia sunt irrita defectu consensus, eò quòd hic nec velle, nec nolle habeat, cap. 27. de Elect. in 6. Si religiosus (cujus arbitrium non ex sua, eum velle vel nolle non habeat, sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit, & cujus imperio se subiecit, voluntate dependet) electioni &c.

At audiendus non est (inquit Sanchez sup. n. 6.) quia habet consensum naturalem, qui satis est, ne illa sponsalia dicantur irrita defectu consensus. Dum enim textus d. cap. un. decidit ex sponsalibus nullis defectu consensus, non oriri hoc impedimentum, intellexit defectu consensus naturalis, qualis est in furioso, & infante. Et ita expressè is textus decidit, ex sponsalibus irritis ratione Religionis, produci hoc impedimentum; ubi nescio, quid nomine Religionis intelligi valeat, nisi votum solemne professionis. Ita Sanchez cum Alijs, quos citat.

Hanc sententiam sequitur Glossa d. cap. un. verb. Dissolvendum, inquiens: Bene ergo dicebant sibi Gloss. Hug. Jo. & hic sequaces: qui dicebant, Monachum, Sacerdotem, frigidum, & similes personas contrahendo cum aliqua, impedire omnes consanguineos contrahere cum eadem.

Sed dicit aliquis: Gloss. ibi verb. Aliis quavis, videtur distinguere votum solemne

45. Resolutio finalis.

Sanchez excusat D. Tho. dum dixit, ex sponsalibus irritis non oriri impedimentum.

46. An sponsalia à Monacho inita dirimant? Negat Cald.

Affirmat Sanchez.

Et ante ip- verb. Dissolvendum, inquiens: Bene ergo dicebant sibi Gloss.

47. Objectio.

à Religione, nam ait: *Et multa alia causa* (scilicet, præter Religionem, consanguinitatem, &c.) reperiuntur, puta *votum solemne, cognatio spiritualis & legalis, & reliqua impedimenta.*

Solutio.

Respondet: per votum solemne intelligit Ordinem sacrum, qui etiam dicitur votum solemne cap. un. de Voto in 6. ibi: *Præsentis declarandum duximus oraculo sanctionis, illud solum votum debere dici solemne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per Professionem, &c.*

48.

Quod
Matr. sit ir-
ritum præ-
cisè ex defe-
ctu consen-
sus.

Si autem à me quaeritur: quod ergò Matrimonium sit irritum defectu consensùs, ita ut ex eo non oriatur publica honestas. Respondet primò: contractum ab infante vel furioso. Ita Gloss. sup. verb. *Consensus*, dicens: *Putà, contracta ab infante vel furioso.* Loquitur de sponsalibus; sed eadem est ratio Matrimonij, ut patet.

Matr. su-
riosi per c.
24. de
Sponsal.

Probat autem ex cap. *Dilectus*, 24. extrà de Sponsal. ibi: *Cum autem eadem mulier cum ipso viro, qui continuo furore laborat, morari non possit, & propter alienationem furoris legitimus non potuerit intervenire consensus.* Intelligit eo tempore, quo laborabat furore. Nam si habuisset lucida intervalla, liquido constat ex alibi dictis, eo tempore legitimam potuisse intervenire consensum.

49.

Item infan-
tium, ex c.
4. de Des-
pons. impub.

Porrò de infantibus, id est, minoribus septennio, omnia jura clamant, eorum sponsalia & Matrimonia esse irrita defectu consensùs; adeoque ex ijs non oriri publicam honestatem. Gloss. sup. citata c. 4. & 5. de Despons. impub. in quibus Alex. III. id statuit.

Do verba cap. 4. *Consultationi tuae taliter respondemus, quod si præfatus vir matrem puella, antequam septimum annum complexerit, in uxorem accepit, Matrimonium non dissolvatur, cum desponsationes hujusmodi nullæ sint, quæ in cunabulis fiunt.* Verùm si postquam puella septimum annum complevit, prædictus vir matrem ejus accepit uxorem, cum sponsalia ex tunc placere consueverint, inter eos sententiam divortij non differas promulgare: nec ipsum filiam seu matrem habere permittas.

50.

Expenditur
d. cap.

Utique propter publicam honestatem, ortam ex sponsalibus validis cum filia respectu matris, & affinitatem, ortam ex copula cum matre respectu filia. Nam de tali casu loquitur Pontifex, ut exponit Glossa ibi, dicens: *Quidam cum esset ætatis legitima ad Matrimonium contrahendum, desponsavit quamdam puellam in cunabulis; postea cognovit matrem, & eam in uxorem accepit.* Et verb. *Filiam*, sic ait: *Quam habere non potest propter affinitatem supervenientem, 35. q. 3. Nec eam quam.* Nec matrem propter publicam honestatis justitiam.

C. un. de
Sponsal.
in 6.

Alioquin, si matrem non cognovisset, filiam posset & deberet ducere, arg. cap. un. de Sponsal. in 6. ibi: *Quare ille, qui sponsalia purè ac determinatè cum aliqua muliere contraxit, & postmodum cum secunda, prioris consanguineâ, idem fecit, ex priorum sponsalium vigore (quibus per publicam honestatis justitiam ex secundis sponsalibus subsecu-*

tam minime derogatur) ad Matrimonium contrahendum cum prima remanet obligatus.

Ubi Gloss. verb. *Idem fecit*, inquit. *Adverte, si cum prima contraxerit de futuro & postea cum secunda consanguinea in prohibito gradu eodem modo contraxit, & secundam cognovit, nec primam habere poterit propter affinitatem supervenientem, quæ solvit sponsalia de futuro, ut sup. de Eo, qui cognovit.* Veniens, 1. & c. Ex litteris, *Secundam habere non poterit: quia publica honestatis justitia illum contractum impedit & dirimit.*

Et verb. *Derogatur*, sic ait: *Nota, quod licet superveniens affinitas dissolvat sponsalia de futuro: superveniens tamen justitia publica honestatis, ipsa non dissolvit, & merito: secunda enim sponsalia tolluntur per publicam honestatis justitiam, ex primis inductam: non ergò ex secundis potest esse honestas, quæ tollat primam.*

Cæterum, quod Alex. 3. d. cap. 4. statuit, idem observari mandat cap. 5. hujusce verbis: *Fraternitati tuae mandamus, quatenus si tibi confiterit, quod puella non esset septennis, quando G. desponsata fuit, & postea in eum non consenserit, quod idem G. ab hujusmodi desponsatione per te fuerit absolutus, Matrimonium inter eundem G. & matrem puella celebratum precipias inviolabiliter observari, & eorum prolem denunties esse legitimam; quia desponsationes & Matrimonia ante septem annos fieri non possunt, si consensus postea non accedat.* Ergò desponsationes, & Matrimonia ante septimum annum, sunt nulla defectu consensùs.

Quod apertissimis verbis expressit Bonif. VIII. cap. un. de Despons. impub. in 6. *Si (inquit ille) infantes ad invicem, vel unus major septennio, & alter minor, sponsalia contraxerint ipsorum mutuam, seu alias verbo, vel factò ipsorum, liquidò appareat, eosdem in eadem voluntate, factos majores septennio, perdurare: sponsalia hujusmodi, quæ ab initio nulla erant, per lapsum dicti temporis minime convalescere; & idèd cum sint nulla ratione defectus consensùs, publica honestatis justitiam non inducunt.* Quid illustrius dici poterat?

Sed nunquid eadem ratio Matrimonij impuberum? Consule prædictum textum, & dicet tibi: *Idem quodque si pubes & impubes, vel duo impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem malitia non supplebat, per verba contraxerint de presenti: sponsalia enim illa, quæ juris interpretatione tantum fuerunt sponsalia de futuro (licet verba consensum exprimentia de presenti haberent, & Matrimonium contrahere intenderent contrahentes) per adventum pubertatis in Matrimonium non transeunt de presenti: nec Matrimonium (quod ut Matrimonium ætate non tenuit prohibente) per lapsum dicti temporis convalescit, nisi per carnis copulam subsecutam, vel aliquem modum alium, contrahentes eosdem, cum ejusdem perseverantia voluntatis, ad pubertatis tempora pervenisse constiterit evidenter: per dictum tamen contractum, qui valuit, ut potuit, non sicuti agebatur, publica honestatis justitia est inducta.*

Legitur

Probatur
quod sic.

Igitur Matrimonium impuberum, vel unius puberis, & alterius impuberis, irritum est defectu debitæ ætatis; atque adeo defectu consensûs omninò liberi seu sufficienter deliberati ad onus indissolubile Matrimonij assumendum. Hæc quippè est una ratio, propter quam Ecclesia irritavit Matrimonium impuberum, ut suo loco vidimus; & idè hic requiritur renovatio consensûs, seu signum perseverantiæ in consensu, antè pubertatem præstito. Signum ergò est, prius Matrimonium fuisse irritum ex defectu legitimi consensûs, alioqui adveniente ætate, foret sinè novo consensu validum, cujus oppositum hic decedit Pontifex.

54.
Tale Matr.
non induci
publicam
honestatem.

Itaque tale Matrimonium non inducit publicam honestatem, quæ provenire solet ex Matrimonio rato; quia est irritum in ratione Matrimonij, ex defectu consensûs: in quantum tamen interpretatione juris habet rationem sponsalium, eatenus inducit publicam honestatem, ut hic dicitur. Unde si ob aliud impedimentum, v. g. consanguinitatem, id Matrimonium sit irritum, hodie non inducet publicam honestatem, quia & in ratione sponsalium fuit invalidum: Trid. autem, ut suo loco dicemus, noluit ex sponsalibus irritis oriri hoc impedimentum.

Primum ergò, irrita sunt sponsalia, tam de præsentì, quàm de futuro, ex defectu consensûs in puero, seu infante & furioso. Secundò, sponsalia de præsentì, secùs de futuro, irrita sunt ex defectu consensûs in impuberibus. Tertiò, deficit consensu, quando Matrimonium est irritum ratione metûs cadentis in virum constantem, qui tollit liberum consensum.

55.
Probatur
Matr. con-
stitutum esse ir-
ritum defectu
consensûs.

Ita Gloss. Clem. un. de Consang. verb. *Matrimonialiter*, dicens: *Per hanc literam, & per literam inf. eod. Matrimonia contrahentes, videtur, quod coactus ad contrahendum, non incurret hanc penam. Et si de absoluta coactione loquimur, hoc est certum, Quod metûs causa, Sacris. Sed si de conditionali, licet tali, qui debuerit cadere in constantem virum, videtur ligari per eam Decretalem: sed cum non sit Matrimonium deficiente consensu, ita quod non inducat publicam honestatem, de Sponsal. cap. un. lib. 6. de aequitate videtur talis non ligari.*

Item Matr.
ex errore
persona.

Idem dicendum de Matrimonio, irritum ratione erroris personæ; nempe quod sit nullum defectu consensûs; *Quid enim tam contrarium consensui est, quam error, inquit lex 15. ff. de Iurisdi. Ac proindè ex tali Matrimonio non oritur hoc impedimentum.*

56.
Quid si sit
irritum
præterea ex
defectu con-
sensûs inter-
ni.

Sed nunquid oritur ex Matrimonio valido de jure, eò quod nullum juris impedimentum intercedat, at solum irritum defectu consensûs interni? Et idem quæri potest de sponsalibus? Gloss. cap. un. de Sponsal. in 6. verb. *Consensus*, specificans, quæ sponsalia sint irrita defectu consensûs, ait: *Pura, contracta ab infante vel furioso. Addit: Vel per jocum, ubi jocus est patens. V. g. si contrahentes dicant se non ferio, sed joco tantum id facere, sinè vero animo contrahendi, aut si factis ostendant, ut in Comœdia aut Trægœdia.*

Besco de Matrim. Pars II.

Cum enim tunc manifestum sit, quod agitur non valere, nulla inhonestas, aut scandalum provenire potest ex Matrimonio postmodum contracto cum consanguineis sponsi, aut sponsæ; & aliundè actus irritus est ex defectu consensûs; ergò tunc non oritur hoc impedimentum.

Sin autem jocus non sit patens, sed omnes adstantes judicent, prudenter contrahentes verè interiùs intendere, quod exteriùs faciunt, exstimat Sanchez sup. disp. 68. n. 14. ex talibus sponsalibus, etiam post Trident. oriri hoc impedimentum. Et idem docet de tali Matrimonio disp. 70. n. 11.

Probat d. n. 14. primò: quia hujusmodi impedimentum est institutum ob publicam honestatem, & ad vitandum scandalum. At quando sponsalia in exterioribus sunt omninò valida, & solus consensus internus ad eorum valorem defideratur, tantum scandalum esset, & tanta inhonestas, ac si vero animo contracta fuissent: cum defectus ille interni consensûs universos lateat. Ergò ex ratione, quæ Ecclesia inducta est ad hoc impedimentum statuendum, expressà in ipsomet jure, cap. *Juvenis*, de Sponsal. manifestè constat, mentem ejus fuisse, ut defectus consensûs, ob quem sunt irrita, sit externus, ne inducat hoc impedimentum.

Probat secundò: quia Tridentinum non omninò corrigit textum cap. un. de Sponsal. in 6. quoad hoc, sed tantum quoad sponsalia habentia consensum, & alià ratione irrita. Hæc enim juxtà illud cap. un. inducebant hoc impedimentum: at juxtà Trid. non inducunt. At quoad sponsalia irrita defectu consensûs, illæsum manet d. cap. un. Quia nec juxtà illud, nec juxtà Trid. inducunt hoc impedimentum. At non obstante eà decisione, Multi & non penitendi DD. dicunt, id cap. un. intelligi, quando defectus consensûs est externus, qualis est in furioso, infante, & joco apparenti ac manifesto præbente consensum. Hæc ille.

Atque hinc infer n. 15. & 16. idem dicendum esse, quoties sponsalia essent nulla ex defectu alio quocumque occulto, ut ex voto Castitatis, vel Religionis, vel non nubendi interno, nisi essent adeò clandestina, ut probari nequeant.

Sed in hac sententia (inquit Coninck disp. 32. n. 66.) multa mihi apparent difficilia. Primò; quia repugnat apertis verbis ipsius juris. Nam cap. un. citatum generatim dicit, sponsalia irrita ob defectum consensûs, nullum inducere impedimentum. Idemque generatim definit Trid. de sponsalibus quavis ratione irritis: quorum verba illa sententia valde restringit, idque sinè ullà necessitate.

Nam in ratione pro ea allatà, sumitur falsum: nam ex dictis Matrimonijs nullum fuisset ortum scandalum, si Ecclesia hoc impedimentum non statuisset. Sicut jam non oritur scandalum ex eo, quod quis ducat sponsæ cognatam: nec cap. *Juvenis* citato quiddam simile dicitur; sed solum, eum juvenem non potuisse ducere consobrinam ejus, quæcum prius con-

K k 2 traxerat

57.
Si defectus
sit merè in-
ternus, putat
Sanchez oriri
impedimen-
tum.

Prima pro-
batio.

58.
Probatur 2.

59.
Coninck ad-
cet hanc
sententiam
repugnare
verbis juris.

Rejicit pri-
mam proba-
tionem.

traxerat sponsalia : idque ob honestatem Ecclesie, sive ob impedimentum honestatis, ab Ecclesia inductum. Quare illud argumentum ad summum probat, tales nuptias illicitè contrahi in locis, ubi priora sponsalia sunt nota, & eorum nullitas incognita, propter scandalum, quod posset inde nasci.

60. *Corollaria, quæ sequuntur ex doctrina Sanchezij. Primum.*
 Secundo; quia ex illa sententia, ejusque corollarijs, sequeretur Primo; etsi talia sponsalia possent probari per duos testes, quamdiu tamen hi haberent rem secretam, nullum futurum impedimentum: quia sponsalia adhuc essent verè occulta, nec ullum scandalum oriretur ex Matrimonio postea contracto cum sponsæ sorore.

Secundum.
 Secundo: si sponsalia essent publica, & nullitas occulta, etsi probabilis per duos testes, fore impedimentum, quamdiu hi illam nullitatem nollent testari.

Tertium.
 Item; tam in his casibus, quam quando tam sponsalia, quam eorum nullitas essent solum duobus testibus nota, fore in testium potestate, prout vellent, inducere tale impedimentum, publicando sponsalia, & postea hoc iterum tollere publicando eorum nullitatem. Et eodem modo utrumque esset in potestate sponsorum, qui per conductos falsos testes, possent modo unum, modo alterum probare: atque ita, prout vellent, nuptijs postea contrahendis impedimentum inducere, idemque tollere.

61. *Quartum.*
 Item; easdem personas in uno loco, ubi priora cum alterius sorore sponsalia essent publica, esse inhabiles ad contrahendum inter se Matrimonium, & in alijs locis, ubi essent ignota, fore habiles; quia cessaret scandalum. Quæ omnia videntur mihi valde difficilia.

Quintum.
 Imò sequeretur ulterius; sponsalia etiam valida, modo essent omninò occulta, ita ut nullâ ratione possent probari, præsertim sponsâ jam defunctâ, nullum inducere impedimentum inter sponsam ac illius sororem: quia cum ratio legis inducentis hoc impedimentum, secundum illam sententiam, sit tollere scandalum, quod ex tali Matrimonio posset nasci, lex non comprehenderet dictum casum, cum in eo nullum posset esse scandalum, atque ita ipsius ratio ad cum non extendatur.

62. *Credis Coninck cum Navar. de rationem Trid. esse generalem.*
 Quare cum Navar. Sum. c. 22. n. 57. credo, decisionem Concilij Trid. generatim intelligendam de omnibus sponsalibus, quâcumque ratione irritis. Quamdiu tamen ipsa publica sunt, & nullitas occulta, Ecclesia præsumet esse valida, ac inducere impedimentum, nec Matrimonium sponsi cum sorore sponsæ permittet. Ita Coninck de sponsalibus proprijsimè dictis, id est, de futuro.

Et quoniam Navarum citat; placet ejus verba describere, quæ lego sup. n. 58. Sequitur 3. quòd illud Paludani 4. dist. 27. q. 1. a. 5. commendatum à nobis hic in Manuali Hispano, scilicet ex sponsalibus & Matrimonijs, invalidè & clandestinè contractis, non nasci hoc impedimentum, quoad forum conscientie, non sit adeò commendandum; quoniam hodie, etiam ex publicè contractis, si sunt invalida, non nasci-

itur, sed quoad Matrimonium sic. Et etiam quoad sponsalia, quæ Concil. præcesserunt, quoniam hodie etiam ex publicè contractis, si sunt invalida, non nascitur, quamvis quoad ea, quæ præcesserunt Concilium, prodesse possit. Hæc ille.

Rogas: quid ego sentiam de hac controversia? Dico primo nusquam in jure, sive Civili, sive Canonico, invenitur, impedimentum publicæ honestatis, quod oritur ex sponsalibus de futuro validis, aut valido Matrimonio rato, inductum fuisse ad evitandum scandalum. Nam si inductum non fuisset, nullum prorsus fuisset scandalum, si quispiam Matrimonio sibi copulasset sororem sponsæ, sive de præsentis, sive de futuro.

Quæ ergò fuit ratio motiva hujus impedimenti? Respondeo: decentia & honestas, quæ relucet in eo, quòd sponsus abstineat à Matrimonio cum consanguineis suæ sponsæ, & sponsa abstineat à Matrimonio cum consanguineis sui sponsi. Fundamentum porrò hujus decentiæ ac honestatis, est vinculum naturale amicitie, quod oritur ex Matrimonio rato inter conjuges; aut certè initium talis amicitie, quod oritur ex sponsalibus de futuro.

Dico secundo: sed neque publica honestas, quæ oritur ex sponsalibus invalidis, aut Matrimonio invalido, reperitur in jure inducta ad evitandum scandalum, quod nullum esset, ut sup. dictum est, si non foret inducta. Quæ ergò ratio hujus impedimenti? Respondeo ex Sanchez sup. disp. 68. n. 5. ut fraudibus obviaretur, atque propelleretur iniquitas eorum, qui contra juris impedimenta contrahere sponsalia nituntur: arcebuntur enim, scientes indè publicam honestatem oriri, quæ subsequens Matrimonium dirimit. Ita Sanchez. Et quamvis ibi solum loquatur de sponsalibus de futuro; tamen manifestum est, idem dici debere de Matrimonio. Hinc non confurget hoc impedimentum, si Matrimonium sit irritum defectu solius interni consensûs, estò publicè constet de Matrimonio contracto secundum leges. Et confurget hoc impedimentum, si Matrimonium sit irritum aliundè, quam ex defectu consensûs, estò Matrimonium sit omninò occultum, aut publicè constet ejus invaliditas.

Ratio patet ex dictis: quia verba legis sunt generalia, & ratio legis non deficit in his casibus; ergò &c. Enimverò iniquitas est, etiam in occulto invalidè contrahere, à qua iniquitate arcebuntur, scientes indè publicam honestatem oriri.

Sed, dicit aliquis: etiam iniquitas est, contrahere invalidè ex defectu consensûs merè interni; ergò etiam ex tali Matrimonio oritur hoc impedimentum.

Respondeo negando Consequentiam; quia sola ratio legis non obligat, ubi verba legis oppositum statuunt, sicut in casu præsentis. Deinde; etiam iniquitas est, contrahere invalidè ex defectu consensûs interni, exterioris sufficienter manifestati, v. g. cum furioso, si non ex parte furiosi,

63.
Quid sentiam de hac controversia. Prima assertio.

Quæ fuerit ratio hujus impedimenti.

64.
Secunda assertio.

Alia ratio hujus impedimenti, ex Sanchez.

65.
Obiectio.

Solvitur.

furioli, saltem ex parte ejus, qui sciens cum eo invalide contrahit; & tamen, secundum Omnes, ex tali Matrimonio non oritur hoc impedimentum.

66. Quæ ergo, inquis, ratio movit Ecclesiam, ut statuerit impedimentum oriri ex Matrimonio aut sponsalibus aliunde invalidis, secus invalidis ex defectu consensûs? Nam sicut defectus consensûs potest esse externus (imò, secundum Sanchium, debet esse externus) & potest esse merè internus; sic quoque consanguinitas v. g. potest esse publica, potest etiam esse occulta; & sicut vulgus potest existimare, sponsalia facta esse vera sponsalia, quamvis à parte rei falsa sint; sic itidem potest existimare sponsalia inter consanguineos esse valida, quamvis à parte rei sint invalida. Cur ergo potius ex his quam ex illis oritur publica honestas?

67. Respondet aliquis: quia sponsalia, quibus deficit consensûs, jure naturali irrita sunt, cum alia sponsalia, quibus non deficit consensus, plerumque solum sint irrita jure positivo.

Aut sponsalia, inquit Antonius, in cap. *Audientiam*, de Sponsal. sunt nulla, non ex defectu naturali consensûs vel fundamenti, sed propter aliquod extrinsecum accidens, & de jure positivo tantum, cum in sui substantia sint perfecta, & isto casu licet quoad effectum juris sint nulla, tamen, quia secundum jus naturale, & qualitatem facti, resultat opinio in animis hominum existimantium istos esse sponso, prout erant apparentes; idè ex istis sponsalibus nascitur publica honestas, quæ impedit Matrimonium contrahendum cum consanguineo, ut hic.

Aut sponsalia sunt nulla ex defectu consensûs, sic quòd nulla hominum opinio inde resultet, quæ faciat publicam honestatem, & ex talibus non nascitur impedimentum, cap. *Literas*, de Sponsal. Hæc ille apud Peckium in suo Comment. ad Reg. 52. de Reg. juris in 6. n. 5.

68. Quæ videtur esse sententia Canisij sup. & impugnatur; quia sponsalia possunt esse irrita jure naturali aliunde quam ex defectu consensûs; & fieri potest, ut ex sponsalibus, jure positivo tantum irritis, non resultet opinio in animis hominum, existimantium istos esse sponso; si v. g. sint occulta, aut impedimenta consanguinitatis, affinitatis, &c. publica à principio contractûs. Sed & fieri potest, ut ex sponsalibus jure naturali irritis propter defectum consensûs, opinio in animis hominum resultet, existimantium istos esse sponso, v. g. si defectus ille sit merè internus, aut externus occultus.

69. Planè, inquis, sic est; & idè Sanchez docet, tali casu oriri impedimentum.

Respondeo; sed sine solido fundamento contra tenorem verborum, & mentem Ecclesiæ, quæ noluit hoc impedimentum esse instabile & dependens ab opinione hominum; sed voluit, ut stabiliter resultaret ex ipso facto hominum invalide contrahentium, ratione consanguinita-

tis aut similis impedimentij, & ut nunquam reculeret ex ipso facto hominum invalide contrahentium ex defectu consensûs. Quare autem sic voluerit, penes ipsam est, ego consiliarius ejus non fui. Et idè ab alijs, qui consiliarij ejus fuerunt, rationem expectabo.

Interim Ecclesia jam mutavit hanc voluntatem, quantum ad sponsalia de futuro; nam *Instituta publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, s. Synodus* (Trident. Sess. 24. cap. 3.) *prorsus tollit. Declaravit autem Pius V. ut sup. audivimus, per sponsalia hic Concilium intelligere sponsalia de futuro; non autem Matrimonium ratum.*

Porrò nulla fuisset ratio dubitandi, atque adèò declarandi, si verum foret, quod ait Præpositus hic q. 7. dub. 14. n. 119. Difficultas, inquit, est an hoc impedimentum oriatur ex contractu matrimoniali à parte rei invalido ex alio capite, quam ex defectu consensûs. Varij afferunt, quos citat, & sequitur Sanchez disp. 70. n. 5.

Respondeo: non videri oriri: quia talis contractus non est verè sponsalitijs: ergò in eo non inducitur impedimentum sponsalitijs contractus: cum ergò nihil jure disponatur de tali contractu, non est, quod dicamus, ex eo oriri impedimentum publicæ honestatis. Hæc ille.

Quæ si vera sunt, quòd non puto, nulla sanè fuit ratio dubitandi, an Trid. extendi deberet ad Matrimonium ratum, ut clarum est. Signum ergò est, tempore illius declarationis communem fuisse sententiam, sicut adhuc hodie communis est, ex Matrimonio irrito aliunde, quam ex defectu consensûs, oriri hoc impedimentum. Enimverò neque Præpositus aliquem Auctorem citat pro sua sententia, neque Sanchez. Et idè solus Præpositus non est audiendus; quia loquitur sine sufficienti fundamento, ut patet ex sup. dictis.

Itaque Ecclesia adhuc vult, ut attentà solâ naturâ contractûs, & non opinione hominum, ex Matrimonio irrito aliunde, quam ex defectu consensûs, oriatur publica honestas. Si autem à me quæritur; an tale sit Matrimonium clandestinum, ubi Trid. obligat?

Respondeo citius affirmative; ac proinde dico, ex Matrimonio clandestino invalido oriri hoc impedimentum, contra Sanchium sup. disp. 70. n. 13. ubi oppositum probat: Quia id Matrimonium claudicat ex parte formæ, non enim habet formam & figuram Matrimonij, quæ post Trident. est consensus præstitus coram Parocho & testibus.

Hanc sententiam, tamquam probabiliorè, amplectitur Dicastillo hic disp. 7. n. 419. propter rationem dictam. Imò, inquit, tunc etiam deficit consensus; quia non quicumque consensus est consensus matrimonialis; sed consensus, cui non deficiat valor ex parte causæ efficientis, & formæ; talis autem defectus efficientis causæ, & formæ reperitur in Matrimonio clandestino, ubi consensus censetur nullus, propterea quòd causa sit inhabilis ad consentiendum, non servatâ tali formâ, ex Trid.

70. Ex sponsalibus quacumque ratione invalidis hodie non oritur impedimentum, ex Trid.

Sententia Præpositi, ex Mair. sic invalido non oriri impedimentum.

71. Reprobatur;

72. Ex Matr. clandestino invalido oritur hoc impedimentum.

Oppositum docent Sanchez & Dicast.

73. In Matrimonio clandestino, ubi consensus censetur nullus, propterea quòd causa sit inhabilis ad consentiendum, non servatâ tali formâ, ex Trid.

Sess. 24. cap. 1. ibi: *Ad sic contrahendum eos Sancta Synodus omnino inhabiles reddit.*

73.
Hic putat
tale Matr.
esse nullum
defectu con-
sensu.

Quapropter consensus nullus, ex defectu consentientis, habilis ad consentiendum, non censetur esse consensus: atque adeo tale Matrimonium erit nullum ex defectu consensus. Quid, quaeso, est aliud deficere consensum, quam nullum ibi esse consensum? Cum ergo in genere moris, de quo agimus (quidquid sit physice) nullus sit consensus: non video, quomodo possit negari, ibi esse defectum consensus requisiti, qui solus est consensus ejus, qui habilis est, & potens consentire. Haecenus Dicatillo.

74.
Oppugnatur.

Sed quaero ego: Consanguineus, affinis, Monachus, habiles sunt & potentes consentire? Cur ergo eorum Matrimonium non valet? Quia, inquis, deficit materia, id est, legitima corpora contrahentium: in casu autem proposito deficit consensus, si non physicus, saltem moralis.

Ast, amabo, quis est ille consensus moralis? Consensus, inquis, matrimonialis, sive consensus, cui non deficit valor ex parte causae efficientis & formae.

An igitur consensus inter consanguineos matrimonialis? Imò nequidem sponsalitiis; cum tamen valde probabile sit, consensum clandestinum esse validum in ratione sponsalium. Vide dicta Disp. praeced. Sect. 1. Conclus. 15. Unde qui hoc docent, communiter affirmant, ex Matrimonio clandestino oriri publicam honestatem, quae alioquin oritur ex sponsalibus validis.

75.
Priorem
sententiam
docet Aver-
sa.

Quinimò ex eo oriri hoc impedimentum, eadem quoque ratione, qua oritur ex Matrimonio irritato ob consanguinitatem, docet Aversa q. 17. sect. 5. vers. *Adait Sanchez*, ibi: Verum non solum is contractus valet saltem per modum sponsalium, atque adeo ex eo orietur impedimentum tamquam ex sponsalibus validis. Sed etiam videtur inducere impedimentum per modum Matrimonij invalidi, quia in illo non deficit consensus plusquam in alijs casibus invaliditatis; & in jure solum excipitur, quando deficit consensus. Quare sicut ex Matrimonio nulliter contracto à Monacho, à conjugato, & similibus, adhuc oritur tale impedimentum: pariter videtur oriri ex Matrimonio clandestino nulliter contracto.

Pro ea re-
ferunt De-
clar. Card.

Et pro hac parte refertur Declaratio S. Congregationis, quae habetur apud Farinacium ad sess. 24. cap. 3. Concilij Trident. sub hac forma verborum: *Præsuppositâ Declaratione per Constitutionem Pij V. super hoc Decreto, censuit Congregatio oriri impedimentum justitia publica honestatis ex sponsalibus per verba de presenti, etiam nulliter contractis, omisâ formâ Decreti Concil. Trid. cap. 1. hujus Sessionis.*

76.
Eandem se-
quuntur Pe-
rez, & pro-
bat.

Eandem sententiam sequitur Mart. Perez hic Disp. 32. sect. 3. n. 3. & probat. Quia Matrimonium clandestinum non est nullum absolute ex defectu consensus; ille verò solum potest dici non esse legitimus, quia est inter personas inhabiles ex lege & statuto Concil Tri-

dentini, ob defectum solemnitatis praesentiae Parochi & testium. Unde non est nullum Matrimonium ex defectu consensus, sed ex defectu legitimitatis. Sicut ob eandem rationem oritur tale impedimentum ex Matrimonio nullo ex defectu ætatis, quia non est nullum ex defectu consensus; sicut est Matrimonium factum ex metu, aut ex errore personae, aut in furia, in quo deficit omnino consensus plene voluntarius ac liber. Quare Matrimonium clandestinum, in mea sententia, causat impedimentum publicae honestatis usque ad quartum gradum; quia causat illud ut Matrimonium. Haec ille.

Verum enim verò, quod hic dicit de Matrimonio nullo ex defectu ætatis, nobis placere non potest. Nam oppositum hanc ipsam Conclusionem docuimus cum Aversa sup. §. *Quadam*, ubi scribit sequentia verba: *Quaedam tamen limitatio & exceptio habetur ex jure, ut quando invaliditas oritur ex defectu consensus, tunc talis actus sponsalium, & similiter Matrimonij, non inducat publicae honestatis impedimentum, ut in furiosis & infantibus.*

77.
An Matr.
impuberum
sic nullum
defectu con-
sensu?

Ac etiam adnotari solet; quod si actus fuit invalidus ex errore, aut incertitudine personae, aut ex gravi metu, similiter non inducat impedimentum; quia est invalidus ex defectu debiti consensus.

Eodemque modo, quodcumque actus non valet ex defectu ætatis de jure requisitæ: quia de jure non habetur pro sufficiente consensus antè præscriptam ætatem adhibitus. Quare nec sponsalia celebrata ante septennium, prout de jure requisitum, inducebant impedimentum, aptum alioqui oriri ex sponsalibus, nisi scilicet post septennium verbo aut facto ea ratificata essent.

78.
Affirmat
Aversa.

Nec Matrimonium, celebratum antè annos pubertatis, prout de jure requisitos, inducebat aut inducit impedimentum, aptum alioqui oriri ex Matrimonio: nisi postea tempore debito ratificetur. Sed tamen ex hoc Matrimonio, inito antè pubertatem post septennium, bene oritur impedimentum publicae honestatis, aptum oriri ex sponsalibus: quia hoc Matrimonium habet saltem vim sponsalium, & ad hunc effectum non deest illi sufficiens consensus de jure requisitus. Hucusque Aversa.

Idem docet Pontius sup. cap. 35. n. 5. dicens: Ut autem ea publica honestas oriatur ex Matrimonio nondum consummato, saltem requirebatur, ne esset invalidum ex defectu consensus, ut si metus sufficiens intervenisset, vel error personae, vel animus internus, in quo postremo est diversa ratio Matrimonij ab alijs contractibus. Si enim eadem ratione nullum esset, nullum etiam oriebatur impedimentum, ut constat ex Alex. III. in Append. Concil. Lateran. part. 6. c. 4. & 10. ubi ideò requirit Matrimonium, celebratum à proximè nubili ætate, quasi si antè illam celebratum fuerit, non contrahatur hoc impedimentum; quia in ea ætate deficit, aut deficere præsumitur consensus At si Matrimonium fuerit nullum ex alio capi-

79.
Videmus
Pontius.

te, scilicet ex defectu solemnitatis, vel ratione alicujus impedimenti, etiam ex eo oriri impedimentum publicæ honestatis, declaravit congregatio Cardinalium. Ita Basilius.

80. *Probat in Matr. claudens non deficere consensum.*

Et quàmvis de ea Declaratione non constet authenticè (quòd sciam) post Urb. VIII. & idè nulla fides ei sit adhibenda; equidem videtur consona juri & rationi, ut patet ex dictis. Et iterùm ostendo; quia in Matrimonio clandestino neque deficit consensus; nam antè Trid. fuit Matrimonium validum, quod esse non poterat sinè consensu; neque etiam jure præsumitur deficere consensus, veluti in Matrimonio impuberum.

Quippè ratio irritandi illud fuit, non defectus consensus, sed defectus probationis consensus, seu inconvenientia, quæ ex illo Matrimonio nata sunt sequi. At verò ratio irritandi Matrimonium impuberum, non fuit defectus probationis consensus, ut clarum est, quando publicè contrahebatur; sed defectus ipsius consensus, scilicet satis deliberati ad tantum negotium peragendum. Quare non valet argumentum Perezij à Matrimonio clandestino ad Matrimonium impuberum.

81. *Quid dicendum de Matr. initio per parentes? C. un. de Despons. impub. in 6.*

Sed quid, interrogat quispiam, si Matrimonium initum sit per parentes, nomine filiorum præsentium, vel absentium; nonne ex eo oritur hoc impedimentum?

Bonif. VIII. cap. un. de Despons. impuberum in 6. §. fin. sic ait: *Porro ex sponsalibus, quæ parentes pro filiis puberibus, vel impuberibus plerumque contrahunt, ipsi filij si expressè consenserint, vel tacitè, ut si præsentis fuerint, nec contradixerint, obligantur, & ex eis oritur justitia publicæ honestatis. Et est idem, si filij tempore sponsalium absentes, & etiam ignorantes, eadem sponsalia post scientes ratificaverint tacitè vel expressè: aliàs ex sponsalibus contractis à parentibus pro filiis, nec ipsi filij obligantur, nec publicæ honestatis justitia inde surgit.*

Utique, quia invalida sunt detectu consensus. Sicut sponsalia, ita quòque Matrimonium, ut per se patet. Nunquid etiam sponsalia (& idem quæri potest de Matrimonio) incerta, aut conditionata? Responso patebit ex sequenti Conclusionè.

CONCLUSIO III.

Post Tridentinum non oritur impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus quâcumque ratione invalidis; valida non excèdent primum gradum. Sed nec antè Tridentinum oriebatur ex sponsalibus incertis, aut conditionatis.

82. *Ex sponsali-*

O Ritur etiam (inquit Pontius sup. cap. 36. n. 1. publicæ honestatis impedimen-

tum ex sponsalibus de futuro. Hoc autem impedimentum existimo, non esse antiquum in Ecclesia, nisi fortè traditione quâdam, & consuetudine populi Christiani receptum fuerit primis Ecclesiæ sæculis.

Moveor ad hoc primò: quia usque ad Bonifacium VIII. qui, mille & trecentis ferè annis elapsis à Christi ortu, gubernavit Ecclesiam, nullam legi in Concilijs & Pontificibus de eo constitutionem.

Deinde me movet, quòd Benedictus, qui, etiam si Nonus ejus nominis fuerit, præcessit Alex. III. centum & quinquaginta annis & amplius, in cap. *Lex*, 27. q. 2. planè non agnoscit hujusmodi impedimentum, inquit enim: *Quoniam verò ita prorsus habet res Ioannis istius, ut velit secundam filiam illi nuptijs copulare, cui primam jam decreverat desponsare; censurâ Apostolici Magistratus mandamus, hoc absque ullius criminis vitio posse fieri, si utriusque partis sederit voluntati. Nam cur prohibeatur, quod prohibendum nunquam Sacra Scriptura declarat? Sed neque mundanæ leges, connumeratis personis, quæ inter se nuptias non contrahunt, de hujusmodi aliquid dicunt. Ne ergò abnegetis, quod negandum nullâ ratione docetis.*

Præcessisse autem inter illos sponsalia, constat ex hujus cap. initio ibi: *Simplicibus verbis fuerat desponsata.* Item ex illis: *Nuda sponsionis verba.* Nondum ergò Benedicti tempore hoc impedimentum invaluerat: aliàs nequaquam tantâ asseveratione diceret, nullam de eo prohibitionem, neque Ecclesiasticam, neque mundanam extitisse.

Quare probabile est, antè Bonif. VIII. (qui 6. lib. Decretalium edidit) cap. un. de Sponsalibus de futuro diceret oriri impedimentum publicæ honestatis, & ab eo primum de eâ re emanasse Decretum. An antè consuetudine receptum fuerit, non definio; neque enim est firmum fundamentum, tantum assero, nullam scriptam legem antè Bonifacium. Hucusque Pontius.

Et ne gratis id dicere videretur, eod. cap. diffusè ostendit, omnia jura antiqua intelligi posse de Matrimonio rato. Vide dicta Conclus. præcedenti. Parùm ad praxim modernam refert, quid jure antiquo constitutum fuerit: sufficere debet Decretum Bonif. VIII. ut hodie ex sponsalibus de futuro oriatur hoc impedimentum. Ex sponsalibus, inquam, puris & certis; sic enim loquitur d. cap. un. in principio: *Ex sponsalibus puris & certis, etiam si consanguinitatis &c. oritur efficax ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitiæ publicæ honestatis.*

Dubitas, quæ sint sponsalia pura? Consule Glossam ibi verb. *Puris*, & dicet tibi: *Conditio- nalia non inducunt publicæ honestatis justitiam, ut sponsalia dicitur in fine. Do verba textus: Ille verò, qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmodum antè conditionis eventum cum alia prioris consanguinea per verba contraxerit de presenti:*

bus de futuro oritur impedimentum honestatis. Pontius. A quo tempore incepserit.

83. *Probabiliter antè Bonif. 8. nulla scripta erat lex.*

84. *Quæ sine pura.*

presenti, cum secunda remanere debet: cum ex sponsalibus conditionalibus, autè conditionem extantem, sicuti consensum non habentibus & incertis, nulla publica honestatis iustitia oriatur.

Itraque sponsalia conditionalia, antequam conditio extet, non sunt pura, eà autem extante, transeunt in absoluta seu pura, & inducunt publicæ honestatis iustitiam.

85. *Quæ sint sponsalia vera.*
 Rogas, quæ hic censeantur sponsalia certa? Respondet Glossa verb. Certis, dicens: *Ut si promisit ducere Bertam siliam Titij: incerta sunt, quando promisit ducere unam ex filiabus Titij.*

De his sponsalibus incertis & impuris seu conditionalibus egimus Disp. præced. Sect. 1. Conclus. 7. sequentis tenoris: *Sponsalia facta sub conditione, vel indeterminate alicui plurium personarum, non prius efficiant sponfos, quam conditio impleatur, aut certa persona eligatur.* Utique defectu consensûs. Quid ergò mirum, si non producant publicam honestatem, quæ requirit sponsalia valida, aut certè invalida aliundè, quam ex defectu consensûs?

Hinc debet esse conditio verè suspendens consensum, utpotè de futuro, contingens, possibilis ac honesta, quæ tacitè non insit, juxtà ea, quæ latè tradidimus Disp. præced. Sect. 8. ad quam Lectorem remitto.

86. *Quod de sponsalibus, ut in die de Matr.*
 Nota tantum hic: quæ hæcenus diximus de sponsalibus, vera esse etiam in Matrimonio rato, quàmvis de eo d. cap. un. expressè non loquatur. Sufficit quippè, nullum jus oppositum statuere de Matrimonio rato, & communem praxim, ac consuetudinem Ecclesiæ, quæ est optima legum interpres, ita observare.

Verius quoque est, ut vult Sanchez sup. disp. 70. n. 21. ex tali Matrimonio non oriri aliquod impedimentum, antè impletam conditionem, sive dixeris impletâ conditione, necessarium esse novum consensum, sive id negaveris. Quia nullâ ratione habet vim contractûs alicuius absoluti, sed solum sponsalium sub conditione initiorum, aut Matrimonij conditionalis, de quo diffusè disputavimus loco sup. citato Conclus. 2. & 3. & proindè antè conditionis eventum nullus adest perfectus consensus: non ergò orietur impedimentum. Quippè ob hanc rationem deciditur d. cap. un. non oriri impedimentum ex sponsalibus conditionalibus antè eventum conditionis.

Post eventum autem conditionis (inquit Sanchez sup. n. 22.) si teneamus, non perfici Matrimonium absque novo consensu, sed cum contractum tunc habere vim sponsalium absolutorum; dicendum est, antè novum consensum perficientem Matrimonium, oriri impedimentum publicæ honestatis, scilicet ex sponsalibus absolutis, nimirum usque ad primum gradum. At tenendo, statim evenienti conditione perfici absque novo consensu Matrimonium absolutum, dicendum omnino est, oriri impedimentum usque ad quartum gradum, sicut ex Matrimonio. Hæc ille.

87. *Quid dicendum post eventum conditionis.* Sanchez.
 Sed nunquid hæc sponsalia conditionata: *Ducam te, nisi fornicationem admiseris?* Affirmat

Sanchez sup. disp. 69. n. 10. Quia, inquit, non adicitur ea conditio sponsalibus eo modo, quo tacitè inest. Nam inest tacitè ad eum solum effectum, ut alterutro sponso fornicante, liceat alteri innocenti à sponsalibus resilire, non tamen manent eo ipso dissoluta: at cum exprimitur conditio, est ad obligandum sponsam, cui adjicitur, ad vitam honestam, quâ fornicante, nil effectum manet. Ita Sanchez.

88. *An sponsalia sub conditione cum Maria, ineanur sponsalia absoluta cum ejus sorore?* Nunquid soluta sunt prima sponsalia conditionalia? Respondet Glossa d. cap. un. verbo: *Presenti: Credo quod sic: si enim prima sponsalia inducunt publicam honestatis iustitiam, per iustitiam publicam honestatis, supervenientem ex secundis, non solvantur, ut inf. prox. respons. Sed si per prima non inducitur iustitia, puto quod per iustitiam supervenientem ex secundis bene solvantur prima.*

Iam autem in casu proposito per prima sponsalia, utpotè conditionalia, non inducitur iustitia; ergò per iustitiam, supervenientem ex secundis sponsalibus absolutis, benè solvantur prima; licet enim secunda invalida sint, utpotè contra priorem promissionem, quæ obligabat promittentem, ut expectaret eventum conditionis; equidem aliundè, quam ex defectu consensûs; adeoque attento dicto cap. un. inducunt iustitiam respectu prioris sponsæ sub conditione.

Unde quod dicitur in eodem textu, per posteriora sponsalia non derogari prioribus, intelligendum venit de prioribus, quæ sunt vera sponsalia: at conditionalia non sunt vera sponsalia, pendente conditione, eò quòd deficiat consensus, ut Glossa ibidem expressis verbis explicat, illicò subjungens: *Licet in veritate prima (quæ erant conditionalia) sponsalia dicenda non sint, ex quo consensus defecerat, ut hic.*

89. *Secus iure novo Trid.*
 Dixi autem consulto: *Attento d. cap. un. quia jure novo Trid. in casu proposito secunda sponsalia, licet absoluta, nullam inducerent iustitiam, utpotè aliqua ratione, jam statim explicatâ, invalida.*

Ait autem Trid. Sess. 24. cap. 3. *Iustitia publica honestatis impedimentum, ubi sponsalia quâcumque ratione valida non erunt, s. Synodus prorsus tollit. Sequitur: Vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedant. Rationem subdit: Quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari.*

90. *An solus defensus interni consentus reddit sponsalia irrita?* Affirmativam partem secutus sui Disp. præced. Sect. 1. Conclus. 5. ubi dixi, sponsalia facta ad nihil obligare, nisi fuerint damnificantiâ. Quia autem Pontius oppositum docet; ut loco citato videre poteris; hinc

concl-

12: Ducam te &c. Sanchez.

An sponsalia sub conditione cum Maria, dissolvantur per posteriora sponsalia absoluta cum ejus sorore.

Affirmativam attento iure antiquo.

Secus iure novo Trid.

Hæc iure stringitur honestas, ex sponsal. ad 1. gradum.

An solus defensus interni consentus reddat sponsalia irrita. Negat Pont.

Et idè af-
firmat ea
causare im-
pedimen-
tum.

consequenter lib. 7. c. 36. n. 10. ait: Quod si, cum celebrantur sponsalia, deesset animus se obligandi, ego existimo, etiam ex istis sponsalibus induci iustitiam publicæ honestatis; quia, ut dixi sup. lib. 2. contractus omnes, excepto Matrimonio, signis tantum externis, etiam sine interno animo, validè celebrantur. Quamvis ex opposito fundamento non pauci aliter sentiant. Hæc ille.

Et statim subjungit: Ex quo intelliges, diversam esse rationem, quando consensus deest, vel quando est aliquod impedimentum occultum, ratione cujus sunt invalida sponsalia; priora enim illa ex defectu consensus interni non sunt invalida, quod non consideravit Tho. Sanchez lib. 7. disp. 68. n. 13. & sequenti.

Sanchez.

Planè non consideravit, nec debuit considerare; cum esset in opposita sententia, scilicet solum defectum consensus interni reddere invalida sponsalia. Hoc autem supposito, disputat ibi, an ex ipsis oriatur publica honestas, & resolvit, quòd sic, ut sup. audivimus; idemque asserit de Matrimonio rato, benè, an malè, Conclus. præced. disputavimus.

91.
Dicastillo
distinguit
hic inter
sponsalia &
Matr.

At verò Dicast. quia sequitur sententiam Pontij, distinguit inter sponsalia & Matrimonium sup. n. 422. dicens: Utrum (Matrimonium) inducat impedimentum, quando merè defuit consensus internus, non videtur ita facilè. Affirmat Sanchez disp. 60. n. 11. consequenter, suo iudicio, ad ea, quæ dixerat disp. 68. n. 14. In simili de sponsalibus. Et quidem si in sponsalibus non induceret, meritò diceremus, consequens esse, ut non induceret in Matrimonio.

Nam in sponsalibus, juxtà probabilissimam, imò probabiliorem opinionem, sufficit consensus debitus, exterius sufficienter expressus, etiam si deest verus. In Matrimonio verò non sufficit consensus debitus, nisi adsit consensus verus. Unde deficiente consensu interno, potest in ea doctrina censeri validus sponsalitus contractus; adeoque inducere impedimentum publicæ honestatis; non verò Matrimonium. Cumque ex alio capite probatum sit, Matrimonium invalidum ex defectu consensus, non inducere hoc impedimentum; consequens est, ut non inducat, quando est nullum ex defectu interni consensus veri, qui solus potest constituere contractum, & non tantum debitus consensus. Ita Dicastillo.

92.
Aversa do-
cet ea spon-
salia non
impedire.

Porro Aversa, quia nobiscum tenet, etiam sponsalia esse irrita, ex defectu solius consensus interni; nobiscum quòdque docet, ex hujusmodi sponsalibus non oriri impedimentum publicæ honestatis, sup. §. Si autem defectus; ibi: Absolutè putandum est, ex solo defectu interni consensus, quamvis occulto, fieri; ut ex contractu taliter invalido, verè, & in conscientia non oriatur impedimentum publicæ honestatis, licet in foro externo aliter iudicabitur.

Et in fine d. §. sic ait: Quicumque ergo defectus debiti consensus reddens contractum Matrimonij aut sponsaliorum invalidum, facit, ne ex illo oriatur impedimentum publicæ honestatis.

93.
Cap. m.

Itaque d. cap. un. de Sponsalibus correctum est per Trident. sup. allegatum, quantum ad duo.

Bosco de Matrim. Pars II.

Alterum est, quoad sponsalia, quacumque ratione irrita, ex quibus statuitur nullum prorsus oriri impedimentum. Alterum verò quoad gradum, ad quem extenditur hoc impedimentum: Deciditur enim ad primum solum gradum consanguinitatis extendi, sive in linea transversa, sive in recta; quippe Concilium loquitur indistinctè, & non est ratio distinguendi.

de sponsal.
correctum
est per Trid.
quoniam ad
duo.

Nec hæc restrictio, inducta per Tridentinum, intelligenda est solo de impedimento publicæ honestatis, post id Decretum incurrere ex sponsalibus: quamvis Navar. Sum. Latina cap. 22. n. §8. in fine, id clarè significet. Sed similiter restricta censetur publica honestas, orta ex sponsalibus antè Trid. initis. Unde qui antè Trid. contraxerat sponsalia irrita cum aliqua persona, & subinde non poterat copulari Matrimonio cum ejus consanguineis, potest modò perindè, ac si sponsalia illa non contraxisset: & si fuerunt sponsalia valida, ac idè tunc impeditum erat Matrimonium usque ad quartum gradum, jam nunc tantum impediunt usque ad primum. Ita Sanchez sup. n. 11.

Intelligitur
de sponsali-
bus, etiam
ante Trid.
initis.

Probat: quia in restrictione impedimenti affinitatis & cognationis spiritualis, eodem prorsus tenore loquitur Tridentinum sess. 24. de Matrimonio c. 2. & 4., quo c. 3. restringens hoc impedimentum publicæ honestatis: At Pius V. rogatus de duobus illis impedimentis, in duplici motu proprio declaravit, ut sup. vidimus, intelligi non tantum in futurum, sed etiam in præteritum. Ergo eodem modo intelligendum est de hoc impedimento. Hæc ille.

Sanchez.
sup. n. 11.
94.
Probatio.

Et verò tametsi non semper valeat argumentum à paritate rationis in rebus positivis; equidem valet accedente communi sensu Ecclesiæ. Porro fuisse hunc communem sensum tempore Pij V. signum maximè est, quòd tunc nemo dubitaverit de hoc impedimento; nam si quispiam dubitasset, suum dubium Pontifici proposuisset, sicut propositum fuit dubium de alijs impedimentis.

Aliquando
valet arg. à
paritate ra-
tionis.

Sed etiam rectè monet Sanchez sup. n. 12. quando impedimentum dirimens Matrimonium est tale, ut in ea ætate, in qua contrahuntur sponsalia, explorari per experientiam nequeat, ea non esse irrita; sed esse vera & legitima; ac proindè producere impedimentum publicæ honestatis; ut si puer in tenella ætate reverà frigidus aut maleficiatus sponsalia contrahat. Ratio est; quia impedimentum illud adhuc non erat in actu impediendi: cum in ea ætate puer frigidus, & non frigidus, quantum ad generationis actum sit equè impotens. Ita Sanchez cum D. Tho. & Alijs, quos citat. Nec habeo quidpiam, quod meritò opponam.

95.
Alius casus
in quo spon-
salia produ-
cunt hoc im-
pedimen-
tum, ex
Sanchez.

Finiam ergò hanc Conclusionem; eo tamen observato, peculiare esse in hoc impedimento publicæ honestatis, ut per posteriora sponsalia (eadem est ratio Matrimonij rati) inita cum quacumque persona consanguinea prioris sponsi vel sponsæ, non oriatur publica honestas dirimens priora sponsalia. Quamvis affinitas, cognatio legalis, aut spiritualis supervenientes, dirimant priorem sponsalium contractum.

96.
Publica ho-
nestas super-
veniens non
dirimit spon-
salia præce-
dantia.

Est aperta decisio d. cap. un. in principio: Ex sponsalibus pueri & certis, &c. oritur efficax ad

L1

impe-

impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel Matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitiæ publicæ honestatis.

Ergo manent priora sponsalia, adeoque obligatio ad contrahendum cum prima sponsa, ut ibidem declaratur his verbis: *Quare ille qui sponsalia purè ac determinatè cum aliqua muliere contraxit, & postmodum cum secunda prioris consanguinea idem fecit, ex priorum sponsaliorum vigore (quibus per publicæ honestatis justitiæ, ex secundis sponsalibus subsecutam, minimè derogatur) ad Matrimonium contrahendū cum prima remanet obligatus.*

Ubi non negat Pontifex oriri publicam honestatem ex secundis sponsalibus, sed tantum negat, honestatem ex eis subsecutam derogare prioribus sponsalibus. Unde jure isto oriebatur impedimentum respectu aliorum consanguineorum, excepta primâ sponsâ. Quamquam enim forent irrita, aliundè tamen quàm ex defectu consensûs, ut clarum est. Ast verò post Tridentinum nulla omninò ex eis oritur honestas; quippè, ut dictum est, Trident. prorsus sustulit hoc impedimentum, ubi sponsalia quæcumque ratione irrita sunt.

Et quia adhuc perseverat impedimentum ex Matrimonio invalido aliundè, quàm ex defectu consensûs, qui post priora sponsalia contraxisset Matrimonium cum sorore sponsæ, quàmvis posset & deberet contrahere cum ipsa sponsa, non tamen posset contrahere cum alijs consanguineis usque ad quartum gradum; quia respectu ipsorum ortum est impedimentum. Sed & si Matrimonium consummasset, neque cum priori sponsa posset contrahere propter impedimentum affinitatis, ortum ex copula fornicaria, ut sup. adhuc diximus.

Si autem à me quæretur; utrum hoc impedimentum sit perpetuum, ita ut nec morte alterius conjugis extinguatur? lam edissero & dico:

CONCLUSIO IV.

Impedimentum publicæ honestatis manet post sponsalia dissoluta morte unius, vel etiam mutuo consensu.

Impedimentum manere post mortem unius sponsi aut conjugis, fatentur Omnes, & liquido constat ex juribus sup. allatis pro ejus institutione, quæ non est opus hic repetere, quia non est fatan, neque occurfus malus. Cur enim minus publica honestas post mortem maneret, quàm affinitas & cognatio spiritualis?

Ex natura rei non est differentia; sed neque ex jure positivo, quod nusquam statuit, ut publica honestas cum morte alterius sponsi aut conjugis evanesca. Nam ut Gloss. d. cap. un. verb. *Publica honestatis*, dicit: *Publica honestatis est, ex quo consanguineus meus vivens vel mortuus consenserit in Bertam, quod ego illam habere non possum.* Manet igitur publica honestas post mortem.

Nunquid etiam post dissolutionem sponsalium mutuo consensu? Hic est occurfus malus

gravissimorum Auctorum, qui testantur oppositum Conclus. nostræ decisum esse à Congregatione Cardinalium. Hi sunt (inquit Gobat tract. 9. casu 15. n. 372.) Ioannes Gallemart in cit. cap. 3. Concil. Trid. Gutierrez, Basil. Pontius, Rebellus apud Dia. part. 3. tract. 4. resol. 222. Armandus apud Barbosam de Offic. & potesta. Epif. part. 3. allegat. 51. n. 188. & in cit. cap. Trid. Item Farinacius I. C. Romanus apud Palaum disp. 4. de Sponsal. p. 10. Certè tot testes (inquit Gobat) factæ illius Declarationis, reddent in foro tam interno, quàm externo, tutissimum illum, qui in proposito casu aut duxerit sororem suæ sponsæ, aut conjunxerit. Accedit auctoritas horum novem DD. quos hic nominavi, itemque Hutardi de Matr. disp. 21. diffic. ult. Tanneri to. 4. d. 8. q. 4. n. 109. & plurium aliorum. Hæc ille.

Qui permotus his testimonijs, & auctoritatibus, interrogatus in contingentia facti, respondit aliquando, Matrimonium cum sorore sponsæ validum fuisse. At postea, cognitâ oppositâ Declaratione Cardinalium, mutavit sententiam, ut statim videbimus.

Hanc autem oppositam Declarationem hæc verbis refert Fagnanus in cap. *Ad audientiam*, de Sponsal. & Matr. nu. 29. Isabella Ruiza, & Alphonfus Rodriguez Pacenf. Diocesis, sponsalia per verba de futuro inter se contraxerunt; sed cum antequam se vidissent, aut simul colloquerentur, Isabella gravi morbo correpta fuisset, se invicem à promissione & juramento abolverunt; nunc autem Alphonfus, volens Matrimonium contrahere cum Maria sorore germana dictæ Isabellæ, dubitat, an ex sponsalibus cum Isabella contractis, & mutuo consensu dissolutis, ortum sit publicæ honestatis impedimentum. Sac. Congregatio cens. sponsalia, hæc cum à principio valida fuerint, induxisset impedimentum publicæ honestatis, licet mutuo consensu dissoluta; quia Concilium solum considerat, quòd à principio valida sint; & quia à principio valida, & deinde dirempta per mortem, id impedimentum induxerunt; ita & dissoluta consensu, & novissimè jubente S. D. N. propositum fuit in sacra Congregatione Concilij, an sponsalibus, ab initio validè contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum justitiæ publicæ honestatis.

Et pluriès proposito dubio, ac maturè examinato, tandem sub die sexto Julij 1658. Eminentissimi Patres, in antiqua ejusdem Concilij sententia consistentes, censuerunt, non esse sublatum. Cujus sententia, unà cum rationibus, hinc inde deductis, & recentioribus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, factâ relatione ad Sanctissimum, Sanctitas sua die 10. ejusdem mensis prædictam Congregationis resolutionem probavit, eandemque jussit in dubium deinceps non revocari. Hucusque præfatus Auctor, ut refert Gobat sup. n. 358. & seqq.

Ut proinde (inquit n. 362. censeam, me fore pertinacem, si dubitarem; utrumne verè sit ejusmodi Declaratio edita à sacra Congregatione,

97.
Dirimuntur
vel
pactum
alio-
rum
consan-
guineorum
jure
anti-
quo.

Aliquando
etiam
jure
novo.

98.
Publica
honestas
manet
post
mortem
u-
nius
sponsi.

99.
An
etiam
post
dissolu-
tionem
spon-
salium
mutuo
consen-
su? Malis
negant
pro-
ter
Declat.
Card.

Gobat.

100.
Declar.
ex
Fagnano
pro
nostra
Con-
clus.

101.
Hanc
pau-
tat
Gobat

esse verè authenticam.

gregatione, approbataque à sua Sanctitate, & proinde munita conditionibus requisitis ad valorem. Posito autem quòd sit verè authentica, nemo sanus dubitabit, quin sit eà standum, per se loquendo; ac proinde sublata jam est inter summos DD. lis, utrùm sponsalibus de futuro sublati mutuo consensu, sublatur quoque sit impedimentum publicæ honestatis,

Evicem non esse authenticam certum existimas.

Et n. 376. ait: se jam certum esse, illam Declarationem, cujus tot testes, omni exceptione majores laudaverat n. 372. non fuisse munitam omnibus conditionibus requisitis ad id, ut obtineret vim legis declaratorie. Fuisse, inquit, solum confictam ab uno aliquo, qui alios induxit in errorem, non credo; sicut nec facile mihi persuadebis, extitisse planè authenticam; at à S. D. N. Alex. VII. revocatam seu antiquatam; nec enim existimo suppetere exemplum, quo probetur legem merè declaratoriam unius Pontificis, fuisse à posteriore Pontifice correctam, perinde ac si malè interpretatus fuisset jus antiquum. Hæc ille.

102. An possit moveri scrupulus de Matr. secundum eam contra-

Interrogas: Nonne jam moveri potest prudens scrupulus de valore sui Matrimonij illis, qui secuti judicium tantorum viro-um, aliorumque celebrarunt nuptiarum solemnia cum sorore prioris sponsæ?

Negat Gobat.

Respondet præfatus Auctor n. 377. Minimè gentium. Nec enim arbitrator, fuisse unquam usitatum, ut vel dirimerentur, vel confirmari mandarentur ea connubia, quæ fuerant sancita ex sensu tot tamque gravium D.D. prudenter nitentium auctoritate ipsiusmet sacre Congregationis. Si quippè in ulla materia vim obtinet celebratissima lex: *Barbarius*, ff. de Off. Prætor. obtinet equidem in contractibus, & singularissimè in matrimoniali, initis ex allegata, prudenterque credità allegatione legis, clarissimè loquentis: ingentia quippè damna devolverentur in capita innocentissima, lites atque inimicitie immortales suscitarentur, si pronuntiaretur aut crederetur, irritas fuisse tales nuptias; ut nihil dicam de eo, quòd & leges, & Doctores toti sint in tuendo valore Matrimonij bonà fide contracti. Hactenus Gobat.

103. Objectio ex Bulla Urb. 8.

Sed dicit aliquis: post Bullam Urb. VIII. nulla erat fides adhibenda hujusmodi Declarationi, utpotè non munita omnibus conditionibus ab eo requisitis, nec planè authenticæ, ut ipse Gobat supponit: ergò illi, qui post istam Bullam celebrasset nuptiarum solemnia cum sorore prioris sponsæ, posset moveri prudens scrupulus de valore sui Matrimonij; quia imprudenter nitebatur auctoritati ipsiusmet S. Congregationis: cum Urb. mandaverit & præceperit, hujusmodi Declarationibus tam impressis & imprimendis, quam manuscriptis, nullam fidem esse in judicio vel extrà à quocumque adhibendam; sed tantùm illis, quæ in authentica forma solito sigillo & subscriptione Em. Cardinalis Præfecti, & Secretarij ejusdem Congregat. pro tempore existentium munitæ fuerint. Suppono autem quòd præfens Declaratio non sic fuerint munita, alioquì fuisset planè

Bosco de Matrim. Pars II.

authentica. Igitur antè Alex. VII. jam per Urb. VIII. satis erat revocata seu antiquata, ut nullus prudenter posset niti auctoritate ipsiusmet S. Congregationis.

Videat Gobat, quid ad hoc respondeat, qui multis annis post Bullam Urbani judicavit, hujusmodi Matrimonium valere, nixus illà Declaratione. Certè non video, quid respondere possit, nisi se dictam Bullam ignorasse, aut non promulcatam atque receptam fuisse. Adde, vel dictam Declarationem probabiliter fuisse authenticam.

Ut sit de hac re, non dubito quin hodie hujusmodi Matrimonium dirimeretur; & meritò propter Declarationem sup. ex Fagnano relatum, & ut suppono, debite munitam sigillo & subscriptione ab Urb. requisitis. Fundatur autem in eo, quòd hoc impedimentum pendeat ab Ecclesia, quæ constituit, ut oriretur ex sponsalibus validis; sponsalia autem verè fuerunt valida, tamen postea dissolvantur, sive unius consensu, sive mutuo consensu, sive per mortem, aut alià quâpiam ratione. Ergò jam inductum erat impedimentum, antequam sponsalia dissolverentur.

Ubi autem in jure statutum est, ut dependet in suo conservari à voluntate sponforum, sive ut cessaret, dum sponsalia illa dissolverentur mutuo consensu, potius, quam per mortem? Iura clamant, hoc impedimentum manere post mortem, & simpliciter asserunt, hoc impedimentum oriri ex sponsalibus validis. Et expressè nusquam excipiunt præsentem casum. Quo ergò fundamento aliqui eum excipiunt?

Non valet hæc argumentatio (inquit Gobat sup. n. 373.) Impedimentum istud non tollitur morte; ergò nec dissolutione per mutuum consensum. Idè enim non tollitur morte, quia is, qui antè mortem non revocavit consensum, censetur perseverasse jugiter in animo standi promissis: at constat de contrario, quando mutuo consensu fit dissolutio. Hæc ille.

Alij hanc assignant disparitatem; quia sponsalia quæ mutuo consensu dissolvuntur, evanescent immediatè & ratione sui; & sponsis viventibus unus definit ad alterum pertinere, & econtrà. At verò quando sponsalia per mortem alterius aut utriusque cessant, mediatè tantùm, & ex defectu subjecti cessant, & ipsis sponsis viventibus semper unus pertinuit ad alterum, & econtrà; ac proinde ex ijs, utpotè perpetuis, & semper validis, oritur impedimentum, non ex alijs.

Respondet Mart. Perez De Matr. disp. 8. sect. 2. n. 4. sponsalia per mortem etiam evanescent; imò etiam magis, quia per mortem perpetuò dissolvuntur; at dissoluta per mutuum consensum, iterùm per novum consensum contrahi possunt. Immediatè etiam, & ratione sui per mortem evanescent; quia immediatè evanescit omnis consensus, & radix illius, nempe vita humana. Unde sicut, sponsis viventibus, unus definit ad alterum pertinere per mutuum consensum, ita multò magis mortuo alterutro.

L 1 2

Non

104. Hodie hujusmodi Matr. dirimeretur.

Probatio.

105. Contra eam arguit Gobat.

Aliud arg.

106. Resp. Perez.

Non ergò est peculiaris ratio, nec speciale discrimen. Ita hic Auctor.

Impugnatur.

Contra, dicit aliquis: semper manet illud speciale discrimen, quod dum sponsalia solvuntur per mutuum consensum, aut aliâ ratione, quàm per mortem, viventibus sponsis, unus desinit ad alterum pertinere; atque adeò viventibus sponsis desinit propinquitas, quæ erat contracta per sponsalia inter sponsum & consanguineos sponsæ.

107. Responditur.

Respondeo: non magis desinere hanc propinquitatem, quando viventibus sponsis dissolvuntur sponsalia, quàm dum alterutro vel utroque mortuo dissolvuntur. Ergò vel in utroque casu cessat impedimentum, quod ex illa tali quall propinquitate inductum est per Ecclesiam, vel in neutro cessat.

Confirmatur.

Sed neque major indecentia est, quod spon- sus contrahat cum consanguineis sponsæ in uno casu, quàm in alio; cur ergò potius cesset impe- dimentum in uno casu, quàm in alio? Quinimò tota hæc indecentia, & propinquitas, & inhonestas inducta videntur per legem Ecclesiæ; ergò ut foret speciale discrimen, adducenda foret spe- cialis lex Ecclesiæ, quæ pro uno casu statuât im- pedimentum, & non pro alio. Illam hæcenus non vidimus.

Non obstat Trid.

Nam quod ait Trid. Sess. 24. c. 3. *Vbi spon- salia quâcumque ratione valida non erunt, s. Syno- dus prorsus tollit hoc impedimentum*, commodè intelligi potest: ubi sponsalia à principio valida non erunt; alioquin etiam comprehenderet spon- salia per mortem dissoluta, utpotè non minùs in- valida, quàm sponsalia mutuo consensu dissoluta.

108.

Resp. ad Declar. oppositam, ex Perez.

Porro ad Declarationem oppositam, his ver- bis, ut volunt Adversarij, expressam: *Si sponsa- lia solvuntur de consensu, Congregatio censuit esse invalida*. Respondet Perez sup. n. 7. verum esse, quod illa Congregatio declaravit; nempe sponsalia, quæ mutuo consensu dissolvuntur, esse

invalida: hinc verò non sequitur impedimentum ortum ex illis cessare: nam cum ab initio fue- rint valida, ex illis ortum ab initio fuit verum publicæ honestatis impedimentum, quod non cessat per mortem, neque per mutuum consen- sum contrahentium; quia non pendet à volun- tate ipsorum, sed ab Ecclesia. Hæc ille.

Ego autem dico: si authentica foret d. De- claratio, optimè probaret intentum; non enim potuit esse dubium, an post dissolutionem forent simpliciter invalida (quod nimis clarum erat) sed an forent invalida ad inducendum hoc impedimentum, quod ibi restringitur ad spon- salia valida. Mens ergò Cardinalium fuit decla- rare, hujusmodi sponsalia amplius non impedire. Nota autem: quod in Declarationibus Card. ex ultima recognitione Ioannis Gallemart ad d. cap. Trid. planè opposita Declaratio inveniatur, his verbis expressa: *Si sponsalia solvuntur de consen- su, Congregatio censuit esse valida*.

Judicium Auctoris.

Cum ergò impedimentum publicæ honestatis pendeat ab Ecclesia, & constet eam velle, ut sponsalia valida inducant hoc impedimentum; ex nullo autem textu constet, Ecclesiam velle, ut per dissolutionem sponsalium, factam consensu sponforum, cesset hoc impedimentum, persisti- mus in Conclusionem & iterum dicimus: Impe- dimentum hoc, semel legitime inductum, sem- per permanere.

109. Resolvisio fi- nalis.

An putas, quòd impedimentum publicæ honestatis, inductum per Matrimonium ratum, cesset; dum viventibus conjugibus dissolvitur Matrimonium per ingressum Religionis? Certè tunc viventibus conjugibus unus desinit ad alte- rum pertinere. Atque hic fit finis hujus impedi- menti.

Ad aliud festinat calamus, quod appellatur cri- minis; quia ex crimine oritur, & sine crimine nunquam contrahitur. Erit itaque.

SECTIO VIII.

DE

IMPEDIMENTO CRIMINIS.

1. Doctrina Scoti de hoc impedimen- to.

DE hoc impedimento tra- ctat Doct. Subtilis 4. dist. 35. q. unica, ubi n. 2. scribit in hæc verba: *Respondeo, tria sunt crimina, quæ conjuncta vel separata, vi- dentur facere difficultatem cir- ca Matrimonium contrahendum: sunt autem crimi- na illa adulterium, machinatio in mortem conjugis legitimi, fidei datio ipsi adultera, vel contractus de facto cum ea, vel promissio cum juramento: quia hæc tria ultima ad propositum pro eodem reputantur. De duobus primis patet extra de Eo qui duxit in Matrimonium quam polluit per adulterium, cap. ult. De tertio, scilicet promissione cum juramento,*

an valeat, habetur extra de His qua metu vel vi fiunt, cap. Ad aures. Sic Scotus.

Consultò autem ac scitè dixit: *Quæ conjuncta vel separata: nam continuò adtexit: De his tri- bus dico, quòd ultimum per se (id est se solo) non impedit Matrimonium post mortem viri, sicut habe- tur extra de Eo qui duxit in Matr. cap. ult. Si quis uxore vivente, fide datâ, promissit, aliam se ducturum; vel cum ipsâ de facto contraxit, si nec antè, nec post (legitimâ ejus superstitè) cognovit eandem: quàmvis utrisque ipso- rum, pro eo quòd in hoc graviter deliquerint, fit pœna injungenda: non est tamen Matrimo- nium, quod cum ea contraxit post uxoris obi- tum, dirimendum.*

Tertium